Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Коли утворюється розрив між суспільними інтересами та діяльністю влади, настає революційна ситуація.
Із підручника історії

№ 26–27 (288–289) 29 липня 2010 р.

Тижневик “Галицька Просвіта” * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма “ЛІК” * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викла-дених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ЗВЕРНЕННЯ

ДОРОГІ СЕСТРИ І БРАТОВЕ!

За своє право вільно жити на Богом дарованій нам найкращій у світі землі – в Україні – ми заплатили століттями жорстоких гноблень, знущань, поневірянь по сибірах, голодними морами, ріками крові, мільйонами й мільйонами невинних жертв.

Так тяжко здобута свобода сьогодні загрожена. П’ята колона московитів захопила владу в Україні. Наша Батьківщина знову опинилася практично в окупації.

Московитські шовіністи навічно захопили українську територію під свій флот. Запанували в інформаційному просторі, до російських стандартів звели структуру освіти, витісняють з України українську мову, споруджують пам’ятники катам нашого народу, зневажають наших героїв, на догоду Московському патріархату перейменовують вулиці нашої столиці, перебріхують нашу історію, захоплюють нашу економіку, знущаються з нас.

Християни вірять, що всяка влада від Бога. Так. Крім тієї, що не від Бога.

Нинішні правителі всіма своїми діями демонструють зневагу до заповідей Божих.

Дійшло до того, що в тюрми замикають людей, які повертали народові вкрадене в нього. Злодії переслідують держав-ців, незаконно призначений уряд незаконної коаліції перетворює Україну в промосковитський бандостан.

Чи можна вважати Богом даною бандократію, що сіла на шию народу? «Хто добре чинить, той від Бога. Хто чинить зло, той не бачив Бога» (з Ап. Йоана, 11).

За що нам така кара?

За нашу роз’єднаність, за взаємо поборювання, за продажність і зрадництво хохлів-користолюбців.

Що нам робити?

Об’єднуватися. Об’єднуватися й боротися. Це розуміють патріоти, які створили Народний Комітет захисту України, котрий очолив поет і політик Дмитро Павличко. Такі ж комітети створені в багатьох областях і районах.

Ми глибоко віримо: що не від Бога той, хто служить злу, хто творить культуру смерті. Від неї він і загине. Але не маємо права мовчки спостерігати. Оправдання зрадництву немає!

«Розбуджуйте душі, що в дрімоті...», – закликає нас Мати Божа.

Об’єднуймося разом із Народними Комітетами захисту України!

Бережім територіальну цілісність і суверенітет України!

Твердо станьмо на захист свобод і гідності громадян, їхніх політичних, соціально-економічних, національно-культурних прав!

Викриваймо, тавруймо ганьбою зрадників!

Українцю! Не дай перетворити себе в хохла-раба!

З нами Бог! Ми переможемо!

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
Дмитро ЗАХАРУК,
співголови Івано-Франківського обласного Народного Комітету захисту України, народні депутати України першого скликання

КОРОТКО: НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Облаштують пандуси

Понад 100 пандусів планує облаштувати міська влада в Івано-Франківську до 2016 року. Їх розташують поблизу поліклінік, лікарень, управлінь МВК, бібліотек, а також поруч станції Юних техніків, народного дому «Княгинин» та у 84-х багатоквартирних будинках, де проживають інваліди. Такі заходи ухвалив виконавчий комітет міськради.

Це питання повинні ще розглянути депутати міськради. Окрім цього, для людей з обмеженими фізичними можливостями влада має намір обладнати місто звуковими світлофорами, пішохідними переходами з пониженими бордюрами. А у транспортних засобах – прилаштують піктограми, інформаційні щити, електронні табло.

Мета таких заходів – привернення уваги суспільства до проблем людей-інвалідів.

11-річка повертається

Президент підписав закон, який запроваджує 11-річну систему навчання. Відтепер у загальноосвітніх установах I ступеня навчання триватиме 4 роки, II ступеня – 5 років і III – 2 роки.

Такі нововведення напередодні нового навчального року можуть викликати чимало незручностей як для учителів, так і для учнів, вважає головний освітянин міста Михайло Верес. Адже до першого вересня потрібно негайно змінювати навчальні програми.

«Навчальні плани і програми затверджує Міністерство освіти. За цими планами працює вся середня освіта України. Як вирішить Міністерство – чи вони змінять лише програму для 10-х класів, бо 10 клас переходить на 2-річне навчання у старшій школі, чи будуть змінювати для всіх? Наразі це невідомо», – говорить Михайло Верес

Одночасно вводиться і обов’язкова дошкільна освіта. Дитина може отримувати таку освіту в родині до 5-річного віку. А держава повинна забезпечувати обов’язкову освіту старших дошкільнят. Нині місцеві садочки охоплюють до 98 відсотків 5-річних дошкільнят. Тому з цим нововведенням проблем не буде жодних, – запевняє Михайло Верес.

Вчаться медики

До Івано-Франківська завітала офіційна делеґація на чолі з Надзвичайним та Повноважним послом Литовської Республіки в Україні. Гості відвідали міський пологовий будинок. Литовські та івано-франківські кардіохірурги мають намір співпрацювати щодо запровадження медичних проектів.

Місцева кардіохірургія не ідеальна, зізнається головний лікар Івано-Франківська Тарас Масляк. Сьогодні як міським, так і обласним лікарням бракує новітніх методик діагностики серцевих захворювань. Адже щороку кількість пацієнтів з кардіопатією та інсультами збільшується. У планах місцевих медиків – створення Центру кардіохірургії, каже Тарас Масляк. Залучити до реалізації цього медичного проекту планують саме литовських фахівців.

Делеґація з Литви в Івано-Франківську вже вдруге. За цей час уже встигли ознайомитися з особливостями української медицини. Литовський Хірургічний центр уже співпрацює із тутешніми клініками, каже посол Литовської Республіки в Україні П’ятрас Вайтєкунас. Чимало українців навіть обстежуються у Вільнюсі. Тому вже є практика медичного співробітництва, а також обміну професійним досвідом, каже посол.

Відзначили 600-річчя Грюндвальдської битви

Урочисті святкування з нагоди 600-річчя Грюндвальдської битви в Івано-Франківську провели як свято вулиці Грюндвальдської, яка теж має свою історію.

Сто років тому, до 500-річчя Грюндвальдської битви, одна з вулиць тодішнього Станиславова неподалік вокзалу отримала таку назву.

За словами місцевого історика та краєзнавця Михайла Головатого, це одна з небагатьох вулиць, назва якої при численних змінах влади не змінювалася. Лише у 1941–1944 роках, під час нацистської окупації, її було перейменовано на Губернаторську – за його словами, «не хотіли нащадки тевтонців згадувати ту сторінку історії».

Розпочалися урочистості внесенням Державного прапора України та копій прапорів українських (руських) полків, які брали участь у Грюндвальдській битві.

Один із них належав полкові, що називався «Галицька хоругва», – на білому прапорі зображення чорної галки. Саме від цього зображення, що було в давньому гербі історичної Галичини, походить герб сучасної Івано-Франківської області.

Виступи відомих істориків, представників влади й громадськості, мешканців вулиці Грюндвальдської, концерт мистецьких колективів закладів культури міста, дитяче свято «Козацькому роду нема переводу», ігри, розваги, конкурси – все це було на святкуванні.

На серпень–жовтень у школах заплановані різноманітні заходи, присвячені 600-річчю Грюндвальдської битви: наукова конференція, конкурс на найкращий учнівський реферат та дослідницьку роботу вчителів, презентація нових видань про цю подію, тематичні уроки тощо.

Переплутали

Відповідаючи на запити народних депутатів М. Забарського і В. Ар’єва стосовно незаконних дій правоохоронців у розслідуванні резонансного вбивства Михайла Слободяна, керівництво Івано-Франківської прокуратури вперто плутає прізвища жертви й злочинця.

Листа з такою ж цинічною плутаниною отримав у відповідь на свою скаргу і батько вбитого Микола Слободян, якого визнали потерпілим у справі про вбивство його сина.

«Такої халатності за підписом в. о. прокурора Івано-Франківської області І. Римарука та начальника відділу прокуратури області І. Козоріза сім’я вбитого не сподівалася, – каже шокований батько. – Якщо з такою «відповідальністю» розслідується й справа жорстокого вбивства мого сина, як пишеться відповідь народним депутатам, то про її результат лише можна здогадуватись. Може, слід звернутися до Президента України, щоб в Івано-Франківській прокуратурі за чотири місяці слідства нарешті запам’ятали, що Михайло Слободян – жорстоко вбитий, а Андрій Ониськів – звинувачений у вбивстві?»

Нагадаємо, що 26-річного мешканця Івано-Франківська Михайла Слободяна знайшли вбитим 29 березня у покинутій ракетній шахті на території колись секретного військового містечка біля села Ценжів Тисменицького району. За підозрою у скоєнні злочину затримали 28-річного підприємця Андрія Ониськіва, сина колишнього першого заступника міського голови Івано-Франківська Богдана Ониськіва.

Андрію Ониськіву пред’явлене звинувачення за 5 статтями КК України, зокрема, у вбивстві з корисливих мотивів.

АНОНС

ПРОСВІТНЬО-ДУХОВНА СПРАВА

«Роль Церкви у вихованні людини на засадах християнської моралі». Такою є тема просвітянської конференції за участю духовенства, яка відбудеться в четвер, 29 липня, у Івано-Франківському ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Її початок о 17 годині.

Захід присвячений 145-річчю митрополита Андрея Шептицького і пройде під гаслом його щирого зізнання: «Я так люблю Вас, моїх любих Українців, що радо поклав би за Вас серце і душу».

Учасників благословить правлячий архієрей Івано-Франківської єпархії УГКЦ Кир Володимир Війтишин, а з вітальним словом виступить голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький. Будуть виголошені доповіді «Вплив християнської моралі на відродження української державності. Постать митрополита Андрея Шептицького», «Духовно-моральні засади душпастирської діяльності Церкви». Будуть продискутовані питання ролі Церкви в духовній опіці заробітчан, участі духовенства у просвітянській діяльності, проблеми християнської родини, стан церков на Харківщині та ін. Також відбудеться перегляд фільму «Воїни Божого Духа» (з історії українського капеланства), прозвучать молитви.

Запрошуються всі небайдужі громадяни.

www.infoton.com.ua
СЛУХОВІ АПАРАТИ
ІНФОТОН
гарантія
якість
знижки
Cochlear SIEMENS PHONAK life is on
діагностика слуху • підбір слухових апаратів
сервісне обслуговування • аксесуари
м. Івано-Франківськ
вул. Галицька, 64 Б
з 10 до 17
ІНФОТОН
Т.:(0342)713-494

ПРЯМА МОВА

ОКСАНА ЗАБУЖКО, письменниця:

«АПРІОРІ ПРОГРАНА БИТВА...»

Це, за всіма ознаками, короткочасна влада. Ні, не тому, що на Януковича впав вінок... Є два фактори, які на це вказують. Перше. Людина, яка – байдуже як, хай і внаслідок багатоходової спецоперації Кремля – стає Президентом України й присягає на Пересопницькому Євангелії, мусить, хоче того чи ні, все ж таки поважати цю країну як реальність, незмірно більшу од сьогодення – як спільноту мертвих, живих і ненароджених... Кучма це розумів. Тому й протримався на цій посаді два терміни. Якимсь «управлінським інстинктом» він завжди відчував, де категорично не можна, хоч би як натискав Кремль, перти проти того, що належить до життєвих інтересів нації – довготермінових, сучасникам не завжди очевидних... Що держава – це не його «я», і не сума бізнес-інтересів «пацанів». А поняття «Україна» складається не тільки з сорока з гаком мільйонів лохторату, який можна безкарно дурити й експлуатувати. За цим стоїть ще й інша реальність – історична, метаісторична... І Боже збав її в якийсь спосіб «атакувати», коли хочеш утриматися на посаді!

А Янукович цього явно не розуміє. Не розуміє, що, присягнувши на Євангелії наших предків, він вступив у систему вже не горизонтальних – із «Газпромом» чи МВФ – а, вибачте, вертикальних зв'язків, де працює зовсім інша «техніка безпеки»: або сяк-так виконуй присягу, тобто ставай яким уже там не є, а таки українським Президентом, або – ні Медведєв, ні 25 відсотків електорату тебе не підіпруть... І скільки б не стояло за тобою Медведєвих і не пхало в спину, не можна плювати на могили замордованих у 1933-му, відмовляючись визнати їхню смерть злочином проти людства, – бо це вже акт аґресії «проти мертвих», і Табачника, який живе в стані постійної війни з українським народом, ставити міністром освіти не можна – бо це атака на майбутнє, тобто акт аґресії проти «ненароджених»... Вступати у «війну» з країною, якою хочеш керувати, – це апріорі програна битва...

Другий фактор... Як люди загалом малоосвічені й недалекі наші владці явно не беруть до уваги, що світ тепер вступає в смугу дуже й дуже серйозних змін – я б сказала, тектонічних зсувів історії. І їхня «кремлівська ставка» може виявитись «крапленою картою» значно швидше, ніж їм здається. «Кремлівські карлики» сьогодні поводяться за тією самою божевільною логікою, що й усі диктатури перед фіналом, – згадайте 1939 рік, коли Гітлер переможно пер по Європі, підкоряючи країну за країною. Так само поводиться нині ефесбешна «Газпром»-імперія – з цілковитим переконанням, що вони – господарі світу. Кожен, кому в такий спосіб «зносить гальма», рано чи пізно з тріском програє. А коли все це переконання реально тримається тільки на газовій трубі... Я більш ніж переконана, що через десять років розстановка сил у світі виглядатиме зовсім інакше, ніж сьогодні. І коли наші «пацани», як підлітки, щоб самі себе підбадьорити, раз у раз грізно кричать, що вони «прийшли надовго», це звучить просто смішно.

АГІЙ!

ОПТИМІЗУЄМОСЬ!

Подячне послання до Табачника

О високий і мудрий!

Ми, галицькі одоброямські – прі і колоадміністранти Януковича, Азарова і Табачника – кланяємось Вам щиро і низько. Вдячні за те, що Ви нам нарешті розкрили очі на нас самих. Ми собі – от глупі ґої! – гадали, що ми кимось є, бо дали світові великого короля Данила, європейського вченого Юрія Дрогобича, геніального мислителя, майстра художнього слова Івана Франка, Василя Стефаника та інших поціновуваних світом письменників, художників, славних січових стрільців, звитяжців УПА, Степана Бандеру, Романа Шухевича та інших героїв, а Ви пишете: «Галичани – це лакеї, які ледь навчилися мити руки». О великий! За ці проффесорські слова ми би вклонилися Вам ще нижче, але крисані заважають. Що б Ви порадили? Може, нам одягнути ярмулки?

Як добре, що Ви нагадуєте нам про миття рук! О, ми вже вмиваємо їх. Від нас самих. Учорашніх. Гадаємо, що Ви, о великодушний, вибачите нам наше недавнє минуле. Самі ж кажете, що галичани, себто – о встиде наш гіренький! – ми, лише якихось кільканадцять літ тому злізли з полонини. А Вам тото добре знати, бо так виглядає, що Ви зовсім недавно з дерева впали. Зізнаємось Вам, що ми ще й досі – бодай влітку, бодай дехто – на тоту полонину вилазимо та ще й трембітаєм. А Вам на свою пальму чи баобаб не кортить? Зізнайтеся.

Вмиваємо руки від нашої глупості. Ви ж знаєте, що ми з власної наївності на недавніх виборах за команду Януковича–Азарова–Табачника віддали лише 7 відсотків голосів. Простіть нам, глупим ґоям. Ми ниньки не тільки вмиваємо руки від того глупства, а й оптимізуємось. Повземо до Вас, схиливши голову, наскільки крисаня дозволяє (от би якнайборше ярмулку нап'ясти!).

Ви пишете, що галичани «практично не мають нічого спільного з народом Великої України ні в ментальному, ні в конфесійному, ні в лінґвістичному, ні в політичному плані».

О добрий і щедрий! Як Ви нас потішили! Як Ви нам допомогли! Який тягар з плечей зняли! Коли адміністрація Януковича–Азарова–Табачника під проводом своїх кремлівських хазяїв дорвалася до влади й почала здавати Україну московитам, оті якихось нещасних 93 відсотки, що не за вас, почали прозивати нас зрадниками України. А тепер, дякуючи Вашій проффесорській мудрості, дулю їм! Ми не зрадники України, бо не маєм нічого спільного з нею. Отак. Тож із чистим місцем там, де мало бути сумління, славно, полакейськи повземо в обійми до московитів. Оскільки лиш недавно спустилися з дикої полонини (даруйте, що швидше, ніж Ви з баобаба), то й не знаємо про знищений Батурин, про голодомори, тим паче, що наш Черчілль-Янукович каже, що їх не було, не чули про сибіри, дем'янові лази, ічкерії-афґани.

Ми з такою відданістю оптимізуємося разом із Вами! Якісь глупі освітяни невдоволені, що Ви перевели школу на одинадцятирічку. Кажуть, дванадцять років було би ліпше, базікають, що садочки не готові до Вашої мудрої реформи, мають сміливість розумувати, нащо тото було робити. Та все дуже просто! В Росії скільки років вчаться у школі? Одинадцять. Отже, в провінції Хохляндії скільки має бути? Сказали вам «люміній» – значить «люміній». І нє рассуждать. Хахол, к ноґє! Наші освітянські очільники вже навіть учителів сварять за те, що їх вихованці погано російську мову знають. Будемо вчити. А як Ви звелите, то й гебрейську. Ви тільки скажіть. То кожен з нас зараз: «Одобрям-с!»

Натхнені Вашою проффесорською мудрістю, ми вигадали дуже гарний термін. Коли адміністрація Януковича–Азарова–Табачника віддала навічно українську землю під російський флот, ми заспокоїли своїх вуйків-ґоїв:

– Не у вас на городі тота біда? Не у вас. А яке ваше вс... діло до України? Стояв собі та й паскудив у море, то хай стоїть і далі. А за те будете мати газ аж на 30 відсотків дешевший!

А як ціна на газ зросла на 50 відсотків, ми не кажемо, як уся Україна, що вона підвищилася. Відбулася оптимізація цін і таління українців матеріально жили гірше, але в них була сила волі, був розум, щоб організуватися, в їхніх душах горіла національна ідея, не було корупції, панували честь і гідність. Тому вони йшли на смерть за національну ідею. Вони не перемогли, але їхній дух свободи розбудив цивілізований християнський світ, і розпалась комуністична імперія, поневолені народи почали будувати свої національні держави... Українці також отримали право на побудову своєї національної держави, але втратили силу волі, корупція все паралізувала.

Мене з п'ятьма меншими братами і сестрами й мамою загнали в Сибір на загибель. Але віра в Бога і сила волі, яку в мені сформували мої батьки, не тільки не дали загинути в тяжкій неволі, але й здобути фах інженера в Томському політехнічному інституті. Згодом я працював, хоч і був репресований, в Україні – в інституті, займався науковою роботою, одержав авторське свідоцтво про винахід, підготував до захисту кандидатську дисертацію. Але репресивні органи сказали: «Нельзя пока не реабілітірован». Кинувся за реабілітацією, і знову – «нельзя», бо брат, якого замордували під час слідства і пізніше реабілітували, «бил в очень опасной банде». І знову віра в Бога й Шевченкові слова та сила волі дають мені надію, що Україна повстане «і розвіє тьму неволі, світ правди засвітить».

В Томській політехніці та й в університеті корупції не було, бо там весь професорський склад був приїжджий (з Петербурга, Москви та Києва). Всі вони були нелояльні до комуністичного режиму. Це була справжня інтеліґенція, а ідеалом у них були честь, порядність і знання їхніх випускників-спеціалістів, яких майже всіх скеровували на військові заводи.

Хочу наголосити, що Росія нині, як і Україна, вкрита тими ж хворобами комуністичного іга. І російська інтеліґенція також має надію, що очиститься від цієї сатанинської скверни. І наші держави будуть національними, кожна зі своєю власною мовою, історією та економікою. Аж тоді наші народи стануть вільними братами, не тільки по історії і нещастю.

Степан ПРИЙМА

рифів. О! Яка зручна формула! Яке би паскудство не трапилось – оптимізація! О великий, похваліть нас за це!

А ще порадьте, о мудрий, чи можна назвати оптимізацією, що ми вдаєм, ніби не бачимо тих, хто не в нашій з Вами семивідсотковій команді. А вони, вражі ґої, ніби й не читали Ваших мудрих одкровень, що галичани не мають нічого спільного з Україною, та й об'єдналися в якийсь Народний Комітет захисту України. Назбирали якихось там сорок громадських організацій і партій та й гадають собі, що зможуть захистити ними Україну від нас із Вами. І яке їм діло до України? Яка тут з їхнього боку оптимізація? От з нашого – ото оптимізація. Хоч нас сім відсотків, але з нами – Москва!

Ви, о скарбе проффесорської мудрості, пишете про нас із Вами і про тих, що не в семи відсотках: «Сьогодні, як у 1941–1945 роках, є лише ми і вони – цивілізація й дикість, культура і варварство». Та й велите, аби ми разом із Вами – себто цивілізація й культура, билися з тою галицькою масою – дикістю і варварством. Кожен із нас з готовністю на це відповідає: «Одобрямс!» Правда, не зовсім розуміємо, де то на Прикарпатті варварство. Та тут давно Варвар нема. Самі Оксани та Мар'яни. Але як «люміній», то най буде «люміній».

О звитяжний! Як будете вести цивілізацію й культуру у битву з галичанами, аби Ваша грізна десниця випадково не зачепила когось із нас, одоброямських. Аби Ви собі часом не подумали, що ми зрадили своїх, то колись зрадимо й Вас. Ми не зраджували. Ми оптимізувалися.

Та й не всі ми повноцінні зрадники і зрадниці. Є серед нас тільки радники і радниці. Очільників адміністрації Януковича–Азарова–Табачника. Ми, одоброямські радники-радниці також на Вас, дорогий наш Табачнику, уповаємо, а ще на те, що зрадникам з носа капне, чекаємо. І кланяємось-кланяємось-кланяємось. Настільки низько, наскільки не-ярмулка дозволяє.

Подячне послання одоброямських до друку підготував
Дмитро ЗАХАРУК

ТАК ДУМАЮ

ЧАС ДОЛАТИ ХВОРОБИ ІГА

Тривожно сьогодні, вибратись
треба нам,
Зібравши себе в кулак воєдино,
Без шарпанини, без крові,
без драм
Треба возвести Тебе,
Україно!
Олесь Дудин

Український народ за часів комуністичної окупації України зазнав найжахливіших втрат не тільки внаслідок репресій і штучних голодоморів. Тоді вбивали тіло і вбивали душу. Підрізали під корінь мову, релігійність, обряди, звичаї, літературу, історію, мистецтво, освіту, культуру, поняття про честь і гідність. Сіяли розбрат і класову ненависть, культивували алкоголізм, примушували мільйони людей жити не зробленим, а краденим, що й стало підґрунтям жахливої хвороби – корупції, яка нині нависла над Україною як страшний привид. Україна за рівнем корупції займає 146-те місце в світі – на рівні з Зімбабве і Камеруном. Усе це свідчить про те, що весь спадок від комуністичної системи утвердив в Україні аморальне здоров'я українського суспільства.

Нині лише добрими намірами, осудом чи заклинаннями ситуацію не змінити. Мусимо творити таку систему, в якій людині стане можливо й вигідно бути чесною, порядною, моральною. Перш за все, мусимо змінити ставлення українця до закону, який ще сприймається як зло, яке приніс і утвердив окупант. І це зрозуміло, якщо врахувати, що метою правових норм, які діяли в Україні, було забезпечення комуністично-імперських інтересів, а нині – олігархічно-кланових, а не інтересів народу. По-друге, українець нині повинен глибоко усвідомити, що є свобода і обов'язково є межі тієї свободи, тому закон в українській державі повинен не тільки нормувати суспільне життя, він мусить відповідати моральній, національній етично-правовій свідомості й традиції народу.

В нинішній ситуації в Україні для збереження української нації самі лише захисні організації нам не допоможуть, якщо не здолаєм комуністичну спадщину і, в першу чергу, цю жахливу хворобу – корупцію, яка закрила шлях до розвитку сили волі, розуму й цивілізованого характеру української нації. А без сили волі, розуму й зміни характеру нам не жити в своїй національній державі. Про це турбувалися й будителі національного духу. Читайте «Кобзар» Т. Шевченка, там знайдете: «Подай душі убогій силу, щоб огненно заговорила...» Читайте І. Франка: «Народе мій, замучений, розбитий, мов паралітик той на роздорожжу, людським презирством, ніби струпом вкритий!..» Читайте Лесю Українку: «Ми – паралітики з блискучими очима, великі духом, силою малі, орлині крила чуєм за плечима, самі – кайданами прикуті до землі».

Гірко це повторювати, але правда така, що попередні поко-

ЖИТТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

«МОЛОДА ПРОСВІТА» ВЧИТЬСЯ

Кожен із нас прагне жити в демократичній та правовій державі, хоча ми не завжди до кінця розуміємо значення цих слів. Якщо демократія – це влада народу (або влада більшості), то правовою є та держава, в якій дотримуються прав людини. Але чи часто в школі, в інституті, по телебаченню нам розповідають, які права має людина, як їх захищати й чим вони обмежуються?

Права і свободи кожного індивіда проявляються виключно у так званих «вертикальних» взаємовідносинах людини з державою. Кохання, дружба, стосунки між подружжям, із сусідами не входять у сферу прав людини. Та якщо звичайний громадянин має непорозуміння із міліціонером, лікарем, чиновником (під час виконання їхніх обов'язків) тощо, то останні є офіційними представниками держави, тому в таких випадках можна говорити про порушення прав людини.

Для того, щоб дізнатися більше про цю галузь знань, члени Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта» взяли участь у Міжнародній літній школі з прав людини «Права людини та медицина», яку організовує Гельсинський фонд з прав людини (м. Варшава, Польща) уже 21 рік поспіль. Учасники заходу – професори, лікарі, юристи та журналісти – прибули з Росії, Казахстану, Киргизстану, Таджикистану, Білорусі, Молдови, Азербайджану, Грузії та України. Всі представники були зацікавлені отримати нові знання, адже кожен із нас прагне якнайкращого розвитку для своєї країни та утвердження людського життя як найвищої цінності.

Для проведення навчання організатори запросили професорів, викладачів та практикуючих лікарів, юристів із Інституту психіатрії та неврології (Варшава), Католицького Люблінського університету, Університету Коперника (Торунь), Варшавського, Лодзького університетів, Академії спеціальної педагогіки (Варшава), Інституту прав пацієнта і медичної освіти, Польської Академії Наук (Варшава). Також нам представили структуру та діяльність двох інстанцій, про які в наших державах ми раніше не чули. Міністр Барбара Крістіна Козловська – захисник прав пацієнта при Міністерстві охорони здоров'я РП – розповіла, що діяльність її підрозділу полягає в моніторинґу дотримання законів та наказів щодо пацієнтів, консультування за допомогою гарячої лінії, Інтернету, відвідування медичних закладів. Кожен бажаючий може ознайомитися з роботою цієї структури (на сайті www.bpp.gov.pl).

Професор Р. Краєвський ознайомив присутніх з діяльністю Верховного лікарського суду, в якому розглядаються всі непорозуміння (крім тих, що ведуть за собою кримінальну відповідальність) між лікарями та лікарями і пацієнтами. Цей суд має право змусити заплатити матеріальне відшкодування, відсторонити від лікарської діяльності на якийсь час, або забрати лікарську ліцензію. Але останнє, за словами доповідача, не траплялося. Створення такої структури, на думку польських колеґ, покращило діяльність міністерства охорони здоров'я, адже дозволило йому займатися виключно адміністративними справами.

Цікавим був огляд порівняльної схеми Європейської та Канадської служб охорони здоров'я, у рамках проведеного дослідження «Euro-Canada Health Consumer Index 2010». Найцікавіші пункти, які бралися до уваги, – наявність доступного загальнодержавного списку лікарів, можливість цілодобового доступу до інформації щодо лікування та госпіталізації, можливість вибору закордонних клінік, використання дільничими та сімейними лікарями електронної бази даних, доступ до лікарів вузьких спеціальностей, а також смертність від різних захворювань та профілактику. За результатами дослідження, найкращі показники отримали Нідерланди, Німеччина, Франція, Швейцарія, Австрія, Данія.

Також розглядалися питання правильного отримання згоди пацієнта на лікування (у тому числі, нюанси дитячої згоди на лікування), лікарської таємниці та зберігання медичної документації, біоетичні аспекти медичних експериментів та наукових досліджень, трансплантація органів (до речі, психічно хворі люди та діти донорами бути не можуть; виняток – пересадка кісткового мозку від дітей), клонування, отримання персональних біометричних даних (наприклад, відбитки пальців), право на приватність пацієнтів, евтаназія («право на смерть»).

Польські дослідники та практики поділилися своїми знаннями, досвідом, відповіли на всі запитання, допомогли порадами і закликали всіх учасників бути активними у своїх державах, навчати інших та працювати від імені держави на благо людини.

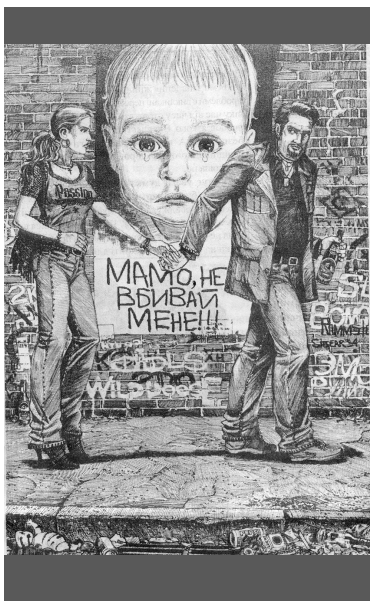
Євгенія БАРДЯК,
голова Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта»

КРИК ДУШІ

МАМО, НЕ ВБИВАЙ МЕНЕ!

«Ті, які не мають гробу, бо ніколи не мали колиски...»
Іван Павло II

Діти від Бога, з рідної плоті...
Мами чи вбивці лежать у палаті?
Душу продали не Богу, а чорту:
У вишкребальнях
чекають аборту...
Ярослав Ткачівський

«Мамо, мамусю, не вбивай мене, я так хочу жити, я – твоя безневинна кровинка. Матусенько, я ще не маю жодної провини перед тобою, а ти дозволяєш, щоб жорстока людина в білому халаті робила мені страшну смерть – четвертувала мене у твоєму лоні... Мамо, невже ти не усвідомлюєш, що з часу моєї появи під твоїм серцем, я чую тебе, розумію, разом з тобою радію і сумую і так, як і ти, хочу жити.

Матусенько, не вбивай мене, подаруй мені життя, дозволь мені маленькими ніжками топтати ряст, можливо, твоїми очима дивитись на сонечко.

Я відчуваю, як ти, ще не побачивши, ненавидиш мене, я знаю, що я небажана дитина, матусенько, я не осуджую тебе, тільки прошу – не вбивай мене, хай я краще розділю сирітську долю в дитячому будинку, але буду жити й побачу сонечко на цьому світі.

Не вбивай мене, мамо, ти не уявляєш, яка це страшна смерть, коли моє маленьке тільце буде розрізати лікарський скальпель, або всепоглинаючий вакуум буде відривати мене від найріднішої плоті. А після того лікар, вважаючи моє тільце згустком крові, викине мене у каналізаційні труби... і не буде у мене колиски, і навіть не буде у мене труни...

Матусенько, не чини наді мною страшної розправи, бо дуже скоро відшумить у радощах, у солодощах твоя молодість, прийде у життя осінь, і не за горами буде той час, як зима памороззю вкриє твої коси. Тоді ти згадаєш про мене, мамо, можливо, у ту хвилину, коли будеш відходити у вічну дорогу... Моя душа тоді прилине до тебе і я своєю невидимою ручкою зітру прощальну сльозу з твоїх очей, але не проведу тебе у кращі світи, бо ти прирекла мене навічно залишитись у темряві сліз і болю».

Серцем відчуй, жінко-мамо, благальні слова своєї ненародженої дитинки, над якою збираєшся робити жорстоку розправу, пам'ятай – цій розправі немає прощення ні на тому, ні на цьому світі.

Жодна тварина не дозволить вбивати свою дитину, так як вбиває жінка-матір, берегиня роду людського...

Жінка, яка готується до аборту, заспокоює себе (так роблять усі, це по-сучасному, малий строк, там немає ще ніякої дитини, просто згусток крові), але, на жаль, сучасна наука, зокрема, американські гінекологи, за допомогою ультразвукової діагностики дослідили правду про аборт. Вченими провели ультразвукову зйомку аборту 12-тижневої дитини в лоні матері. Під час аборту дитина відчуває смертельну небезпеку. Вакуум-кюретка шукає у лоні жінки тіло дитини, присмоктується до беззахисної жертви, дитина широко відкриває рот у німому передсмертному крику. Під дією тиску вакуум-кюретки спочатку відриваються ніжки, потім рух інструмента рве маленьке тільце, залишаючи тільки голівку дитини... Щоб голівку можна було видалити з матки, лікар вносить інший інструмент – на зразок кліщів, щоб обхопити ними й розчавити її, інструмент вліво, вправо шукає її, ось голівка дитини схоплена і її тягнуть униз до матки...

На «медичній таці» – шматки людських тканин, що вказують на те, що тут декілька секунд було живе тільце беззахисного немовлятка.

Наука довела, що немає жодної різниці між 12- і 28-тижневим плодом. Аборт – це дітовбивство і під час аборту дитина відчуває ті ж самі муки, що й доросла людина, яку б четвертували.

Батько медицини Гіппократ уважав, що вбивство дитини в лоні є тяжким злочином, злочином, тяжчим від убивства людини, бо дитина в утробі беззахисна, невинна й немічна.

Жінко-мамо, пам'ятай про своє покликання на землі – дарувати життя, а не вбивати його у своєму лоні, бо дуже швидка хода наша на тій дорозі, що зветься життям... і за все прийде час розплати...

Галина СЛОБОДЯН,
просвітянка, лауреат премії ім. Марійки Підгірянки, с. Бортники Тлумацького району

СЛУХАЙ СЕРЦЕ

НАГОЛОС – ТВОРЕЦЬ МОВ

Про те, що наголос є одним із чинників творення мов є багато свідчень. Але цьому чиннику стає на перешкоді – хто б ви думали? Поезія.

Поетична мова від віків практикує зміну наголосів у словах задля ритміки та рими. Ця практика має плюси й мінуси. Плюс – це досягнення поетичного ефекту, а мінус – це порушення наголосової системи мови.

Тому, міняючи наголос, автор або й редактор має ставити на переголошеному слові знак наголосу там, де автор це слово наголосив. Коли усталений наголос слова **друзі** на **у́**, то у слові, вжитому з наголосом на **і́: друзі́,** треба це позначити.

Практика УССР цього не дотримувалась, що було на ділі культивовано, бо зміна наголосу в поезії викликала потім зміну наголосу і в живій мові. В УССР ставили знак наголосу на слові **не́сти** (Л. Костенко), бо цей наголос розходився з російським, але коли слово вжито з неправильним наголосом, що збігався з общепонятним, тоді знаку наголосу не ставлено. Рильський пише **живе́те**, з наголосом на е, але наголосу не ставить. А правильний наголос **живете́.** Вірш цікавий змістом, і його цитують раз-у-раз, до того ж, із неправильним наголосом. А читачі навіть не знають, як у слові **не́сти** (за соловецькою нормою), що у слові **живе́те** наголос чужий.

Як наслідок, руйнується наголосова (солов'їна!) система нашої мови. Започатковане в СССР, триває і в незалежній Україні. Низка слів у живій мові засвоювана мовцями з неукраїнськими наголосами.

Український наголос із прицілом на милозвучність вироблявся віками. Нам властивий, зокрема, дактилічний наголос:

по́друга, ко́лесо,
ре́шето, нале́жати,
по́близький, зна́чення,
же́брати, же́вріти.

А от пише поет, далеко не початківець:

...щоб в світі **жебра́ти** хлу́ у чи хвалу́...

І наголосу не ставить. А наголос хибний. Саме так засвоєний поетом. Бо якби він був свідомий правильного наголосу, то переставивши слова, написав би так:

...щоб **же́брати** в світі хлу́ у чи хвалу́...

Має наша мова й іншу солов'їну рису, яка простежується на такій схемі:

Перша особа	Друга одоба
Піду́	**пі́деш**
Пройду́	**про́йдеш**
Горну́	**го́рнеш**
Зірву́	**зі́рвеш**
Пойму́	**по́ймеш**

Третя особа	Перша множини
піде	**пі́демо**
про́йде	**про́йдемо**
го́рне	**го́рнемо**
зі́рве	**зі́рвемо**
по́йме	**по́ймемо**

(За Грінченком)

Таке наголошення склалося віками і пройшло випробування часом:

Поки сонце **зі́йде** – роса очі виїсть;

Бондар відра набиває, мене **го́рне,** пригортає.

А от – інший поет:

...зі́тре десяток марних кроків...

Наголос неправильний, але за соловецькою традицією непроставлений. Очевидно, неусідомлений, бо варто переставити слова і солов'їність збережеться:

...десяток марних **зі́тре** кроків...

Ще одна наша солов'їна риса – множина слів, а надто жіночого роду:

ша́бля	**шаблі́**
кише́ня	**кишені́**
па́ні	**пані́**
ча́рка	**чарки́**

А сучасник пише:

Травневі **скри́пки**, смійтесь, грайте... (1)

.....

А на вузеньких **сте́жках** біля хати... (2)

Варто переставити слова, і рядки заспівають пташиним голосом:

Скрипки́ травневі, смійтесь, грайте... (1)

А на **стежка́х** вузеньких біля хати... (2)

Проте не завжди перестановка вирятовує з біди:

...і б'ються бурульки на **дру́зки!**
...тюльпан розгортає **пелю́стки.**
...з-поміж спідниць нафталінних, рюшей, **торо́чок...** (бо римується з **горо́шок**).

У таких випадках потрібна переробка, або, як рятівний круг, – позначення наголосів.

Найважче обстоювати наголосову неповторність нашої мови, коли словники СССР насичені мінами сповільненої дії під нашу мову – узаконенням неправильних наголосів. Допуск таких варіантів, як **по́милка**, **ві́дтінок** дозволяє поетам вибирати общепонятний варіянт. Той же, хто хоче бути справді українським поетом має із спокусливо-підступних варіантів вибирати саме український: **по́милка**, **ві́дтінок**.

Коли неправильний наголос не має альтернативи – діло гірше.

Модель творення іменників з кінцівкою -ява відповідає дактилічності нашої мови. Ці іменники мають дактилічний наголос:

пліснява, тиснява, кіптява, курява, пискнява, тупотнява, гуркотнява, шамотнява.

А в УССР узаконені інші наголоси: порохня́ва, тріскпотня́ва, тісня́ва, пискотня́ва. Це суперечать моделі творення іменників з кінцівкою -ява.

Але поети цього не знають, і з'являються в українській поезії неукраїнські рядки:

...повз вересневу суху **порохня́ву**... (бо римується із **слухня́но**).

Поетові важко знайти орієнтир у безграмотно укладених словниках із підступною метою зближення мов, що на практиці значило денаціоналізацію та асиміляцію.

У сучасних обставинах поетові залишається тільки один шлях: самостійно виробити на підставі класичних зразків канони української мови, де не буде місця **прожи́лкам**, а лише **про́жилкам**, не буде місця **ві́дтінкам**, а лише **ві́дтінкам**, не буде дієслова призупинити, а лише пристанути. Цим поет **розі́рве** підступний зашморг асиміляції, **під**і**рве** плани яничарів, **під**і**мне** під невблаганну логіку салдафонську кривобратерськість фальшивих братів та батьків.

Чи почують вони цю конечну заповідь?

Поблажливе ставлення редакторів та громадськості до довгої лози в наголосах, тягне за собою й іншу антинаціональну рису в поезіях – уживання іноземної лексики. І прикладів є й пере-є. Пише поет:

...і не заректись від суми та тюрми.

І трохи далі:

...і крила... ізнов приміряти,
а затим на старий натягати копил.

Слова **сума**, наявного у словниках, не вживає жоден український класик. Наведена ідіома з цим словом – спокушає. Але спокуса є спокуса. У сусіда й хата біла, й жінка мила. Краще, на мою думку, уникати спокус, бо тоді треба визнати догмат шовіністів, що Україна не має своєї вістки.

Українське затим значить тому (що). Тут на місці було б тоді, відтак, відповідно до живомовної практики. А коли практики немає, поет мусить мати своє підсвідоме почуття мови. Це почуття не є даром з неба. Його треба в собі розвивати.

Тому думаймо, порівнюймо, прислухаймось до свого й чужого розуму, занурюймось до глибин мовного океану, а лінґвоцидним словникам – жодної віри!

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ІНТРИҐИ ВЛАДИ

МАВР ЗРОБИВ СВОЮ СПРАВУ?..

Аналітики на всі лади дружно відкоментували несподівану відставку Володимира Семиноженка з посади віце-прем'єра. Більшість сходиться на тому, що в такий спосіб реґіонали намагаються «скинути» неґатив від діяльності правлячої влади в гуманітарній сфері. Також вважають, що ця відставка свідчить про початок конкуренції груп впливу в середовищі влади.

Важко уявити собі пана Семиноженка в ролі офірного цапа. Про хибність такої думки аналітиків свідчить і те, що після звільнення реґіонали його не забули й без роботи не залишили. А от в ролі мавра, який зробив свою справу і потім його «пішли», Семиноженка уявити можна. Хоча сам він цього ніколи не визнає. Справжня мета ходу Семиноженком має залишатись в тіні й не привертати особливої уваги журналістів. Правда, одне з Інтернет-видань не втрималось і таки помістило статтю, переповнену радістю з нагоди закриття «лабораторії геноциду». Так вони називають Інститут національної пам'яті під керівництвом патріарха української політики – Ігоря Рафаїловича Юхновського. Реґіоналам нарешті вдалося з допомогою хитрої комбінації звільнити його з посади директора інституту пам'яті, а без Юхновського розформувати ненависну інституцію буде простою бюрократичною процедурою.

За словами Ігоря Рафаїловича, Семиноженко запропонував особисто очолити інститут за сумісництвом. Юхновський побачив у цьому підвищення статусу установи й радо погодився, негайно написавши заяву про звільнення. Несподіване звільнення Семиноженка й невідкладне оформлення звільнення з посади Юхновського – це дуже схоже на бездоганно організовану акцію з тихої нейтралізації Інституту національної пам'яті, не викликаючи масового обурення патріотичних сил. Адже заяву на звільнення Юхновський написав сам. За іронією долі національна пам'ять українців нічого не вчить. Довіряти владі не варто. Тим паче, що вона працює на себе доволі професійно, особливо в інформаційній сфері.

Всупереч поширюваним чуткам про розкол у середовищі влади, всі урядові звільнення будуть контрольованими й санкціонованими владою. Боротьба точиться лише в дотичних до влади бізнесових колах. Проте кожне звільнення вищих чиновників безперечно матиме, крім офіційної, певну не афішовану мету, про яку націонал-демократи знати не повинні. Опозицію ніби приваблюють до уважного слідкування за театралізованими діями влади, щоб опозиція забула свою справжню місію – повернутись обличчям до народу й повернути собі владу силою нації, а не через помилки влади.

Володимир ФЕРЕНЦ

ОБУРЕННЯ

БРЕХУНИ З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ ТА З ВЕЛИКОЇ ДОРОГИ

Сподіваюсь, що ви, шановні краяни, нарешті переконалися, яку владу своїми галицькими руками обрали. Що не день, то новий шок! Ось останній: ціни на газ для населення з 1 серпня зростають більш ніж на 50 відсотків. Азаров відразу скаже: МВФ – винен, ми змушені! Пане Азаров, хто керівник уряду й несе всю відповідальність?

Ще якихось півроку тому пан Янукович – наш ґарант, наш батько – обіцяв, що віддали Севастополь за те, що буде дешевший газ. Ми це проковтнули. Виявилось, що це черговий обман, каже депутат Верховної Ради С. Курпіль, і ми всі з ним згодні. Вже зараз деякі пенсіонери змушені віддавати за газ мало не всю пенсію. Якщо Ви, пане Президенте, і Ви, пане голово Уряду, так уже дбаєте про бідних українців (а їх понад 70 відсотків), то навіщо ви збільшили ціну на весь газ, а не на газ, що ми споживаємо понад 2500 м³ (квота, перша квота – найнижча ціна).

Доки ви будете так знущатися над нами? Доки, я, що не в змозі заплатити за газ, буду збирати папірчики й ходити до чиновників та доводити, що я не верблюд? Доки ви будете принижувати український народ? Де газ українського видобутку, собівартість якого – до 90 доларів за 1000 м³. Всі свердловини приватизовані, і, звичайно, отримати надприбутки дуже хочеться. Доки будете нічого не робити, тільки піднімати ціни й тарифи?

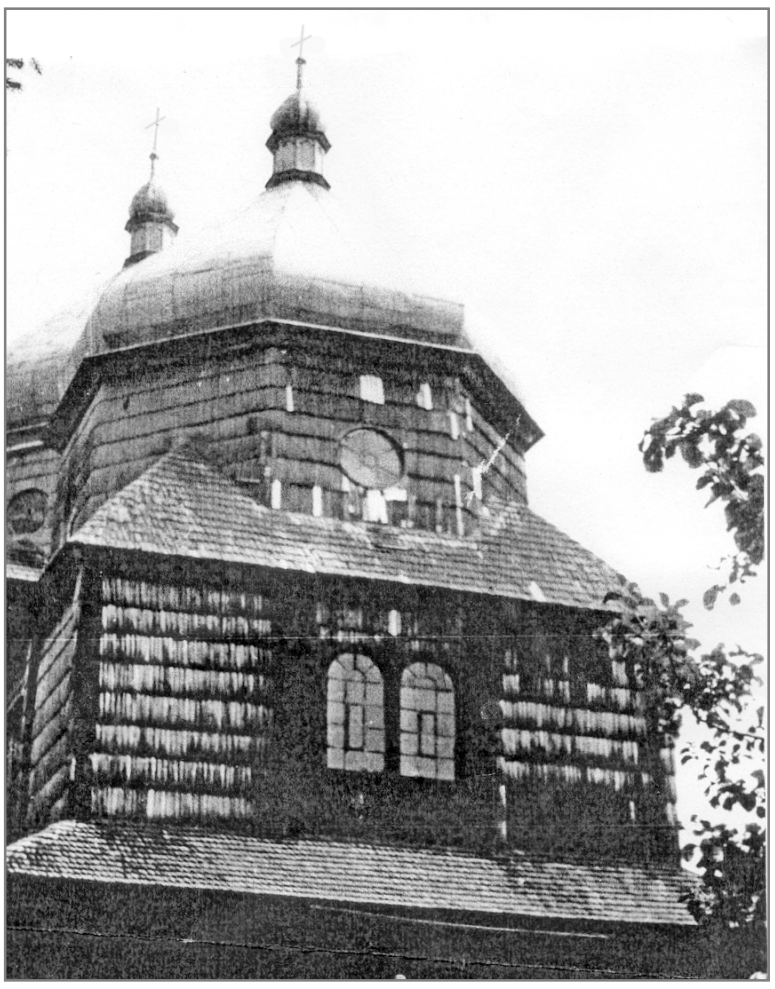
Все в газовій сфері робиться непрозоро. Опублікуйте список свердловин і прізвища їхніх власників. Навіть колишній міністр комунального господарства О. Кучеренко сказав: все це робиться непрозоро, це неповага до народу (йдеться про ціни на газ і тарифи). Годі знущань, годі терпіти такій владі! Геть Азарова і його команду! Комітет захисту України, депутати від опозиції, ведіть нас на Київ чи хоча б під місцевий білий дім.

Отже, краяни! Чуєте, краяни, молю вас, благаю – жодного голосу провладній коаліції на майбутніх виборах! Жодного!

Немає ціни, за яку можна продати свій голос! Господи! Дай волі й розуму нашому народові, аби він ще раз не купився на обіцянки: вже завтра стане жити краще. Кому?

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

СВЯТИНІ

ДОВБУШЕВА ЦЕРКВА У КОСМАЧІ

Неподалік від пам'ятного знака, встановленого у гуцульському селі Космач, що на Косівщині, на місці загибелі леґендарного ватажка карпатських опришків Олекси Довбуша, колись гордо стояла церква Святої Параскеви, яку в народі шанобливо називали Довбушевою. Автор цих рядків знав її, так би мовити, ще живою і здоровою, а потім, під час чергового навідування Космача, побачив уже похилою. Такою, що гинула на очах. Мабуть, дуже налякали «войовничі атеїсти» космачан: вони не наважувалися відновити цю народну святиню. Хоч для будь-якого гуцула з дитинства сокира була, як забавка...

В наступний мій приїзд цієї унікальної дерев'яної споруди в Карпатах... уже не було.

Як риба об лід, бився за виживання цієї церкви відомий багатьом діячам науки й культури в Україні старий гуцул Василь Боб'як – хотів зберегти для майбутніх поколінь Довбушеву пам'ятку. З ним мені довелося зустрітися й довгий час спілкуватися. Разом із ним я теж уболівав за долю Довбушевої церкви. В одному з листів він написав мені: «Вельмишановний та дорогий Геннадію Васильовичу. Стара церква у Космачі будувалась у 1718 році. З давніхдавен гуцули називали її Довбушевою, тому що Олекса багато днів працював на цій будові, допомагаючи майстрові Ватаманчуку. А коли Довбуш 1735 року пішов у гори, то часто зустрічався з космачанами біля цієї церкви. Вона була православна, підпорядковувалась Манявському скитові. 1745 року Олекса Довбуш поблизу цієї церкви загинув від рук панського наймита Штефана Дзвінчука. У 1949 році Довбушева церква була знята з фондів релігійного культу. Космачани намагалися зробити в ній музей, але 27 жовтня 1983 року ця старовинна церква згоріла. Мабуть, була навмисно підпалена, бо люди, які мешкають біля неї, стверджували, що було чути запах бензину...

Ваш гуцул з Космача Василь Боб'як, 28 серпня 1986 року».

Про тодішнє гоніння влади на церкву та вірян красномовно свідчить документ з архіву Івано-Франківського облвиконкому:

«Справка

На 1939 год в области насчитывалось 986 культовых помещений, в т. ч.:

а) церквей – 884; б) костелов – 102. За время с 1939 г. по 1981 г. разрушено, сгорело и разобрано 230. В т. ч.: а) церквей – 209, костелов – 21.

На 01.01.1982 г. осталось (учтено) всего 756, в т. ч.: а) церквей – 675, б) костелов – 81.

Таким образом, с 1 января 1982 г. по 20 мая 1985 г. из 675 церквей разобрано – 16, сгорело – 2, было освоенных – 125. Осталось освоить – 71».

Зі змісту цієї «справки» не важко зрозуміти: знищення Довбушевої церкви було заздалегідь сплановане.

Вже згодом я довідався, що багато сил та енерґії до збереження цієї цікавої пам'ятки доклав наш славетний краянин – доктор історичних наук, академік Володимир Грабовецький, який входив до складу урядової комісії, створеної за дорученням Ради Міністрів УРСР наказом Держбуду УРСР 25 лютого 1972 року, та інші ентузіасти.

У доповідній записці ця комісія зазначала: «Дерев'яна церква в селі Космач є класичним зразком п'ятипільної гуцульської церкви з однією банею. Пам'ятник має безсумнівну архітектурно-художню цінність поряд з іншими унікальними дерев'яними будівлями української архітектури.

Про те, що церква Параскеви в Космачі справді належить до більш ранніх культових споруд, свідчать, зокрема, акти першої візитації Коломийського деканату з 25 січня 1741 року, які вказують на те, що Церква Св. Параскеви-мучениці збудована 1718 року коштом космацького жителя Матвія Ватаманчука...

Церква Параскеви є ориґінальним твором народного зодчества, поширеного в Україні у XVII–XVIII ст. В умовах польсько-шляхетської аґресії церква будувалася переважно коштом селян і міщан. Талановитих народних майстрів не раз жорстоко переслідували як польські, так і покатоличені українські пани. Тому церкви, подібні до обстежуваної комісією, є не лише великою мистецькою, але й історичною цінністю: вони пов'язані з класовою й національно-визвольною боротьбою трудящих мас; звертаючи увагу на велику роль церкви і сільських священиків у повстанському, зокрема, опришківському русі члени комісії В. Ачкасова, В. Грабовецький, О. Компан, П. Макушенко, В. Самойлович писали: «З побудованою в 1718 році церквою в с. Космач пов'язане ім'я славного ватажка опришків О. Довбуша (1700–1745). У Космачі він мав численних побратимів, схованку від ворогів, тут він зазнав першого юнацького кохання і другого – наприкінці життя. Довбуш, як свідчать перекази, допомагає церкві Параскеви. Церква була бідна, її утримувала сільська громада, а священик сплачував чинш панові нарівні з усіма.

Довбуш був дуже близький космацькій громаді, об'єднаній навколо церкви. Документи свідчать про збереження в названій церкві речей Довбуша, серед них був різьблений «руський» хрест, встановлений після смерті ватажка в кивоті. В торбині у вбитого Довбуша знайдено речі християнського культу – пляшечку з миром і проскурку. Все це засвідчує, що перекази про зв'язок історії колишньої космацької церкви з історією опришківства, і, зокрема, з життям Олекси Довбуша, мають під собою цілком реальний історичний ґрунт...»

Науковці просили косівських урядовців та вищих державників дозволити космацькій громаді відремонтувати Довбушеву церкву.

«Проте, – розповідав академік Володимир Васильович Грабовецький, – косівські партійно-виконкомівські чиновники заборонили будь-який ремонт. У ті часи, знімаючи кінофільм за повістю Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків», без згоди місцевої громади хтось із представників кіностудії ім. О. Довженка під виглядом реставрації іконостасу Довбушевої церкви забрав до Києва ікони зі старовинного іконостасу. Це викликало обурення в активістів громади, вони вимагали повернути забрані речі, але досі їх ніхто не повернув...»

В. Грабовецький майже вибивався із сил, але йому не вдалося у роки страшного лихоліття врятувати ні Довбушеву церкву, ні унікальні реліквії з неї. Тодішня компартійна диктатура була сильнішою, тому злочинно зруйнувала народну пам'ятку, бо, за словами ревних прислужників диктатури, «біля неї поховані бандерівці», «в церкві проводився вишкіл бандерівських старшин».

Щоб зберегти Довбушеву церкву, краєзнавці Петро Арсенич та інші пропонували створити в ній хоч би музей атеїзму, але навіть це не входило в задуми «войовничих атеїстів».

Долею іконостасу Довбушевої церкви цікавився і мій колишній інститутський викладач історії, знаменитий радянський «дисидент» Валентин Мороз, про що свідчить цікавий документ. Свого часу, працюючи над нарисом про пана Мороза, в пошуках необхідних джерел я тримав у руках судову справу В. Мороза. У протоколі допиту славнозвісного українського скульптора Івана Макаровича Гончара 26 червня 1970, який проходив по справі Мороза, читаємо:

«...мені стало відомо, що кінорежисер Параджанов також має у себе цікаві речі й я навідав його квартиру, де бачив ікони та вироби з дерева. На одну чи дві я звернув увагу й запитав: що вони коштують, давши зрозуміти, що придбаю їх для себе.

Параджанов назвав високу ціну, тому я не зміг нічого придбати. Де і яким чином він придбав ті речі, Параджанов мені не сказав, а я не питав. На початку 1970 року я несподівано одержав лист з міста Івано-Франківська від невідомого Валентина Мороза, який запитував, чи знаю я що-небудь про іконостас, взятий під час зйомок кінофільму «Тіні забутих предків» у церкві села Космач і не повернутий. Я дав йому відповідь, що бачив у квартирі Параджанова ікони, але чи з Космача вони – не знаю. Про це треба з'ясувати у представників кіностудії імені Довженка».

Можливо, мої дослідження стануть в нагоді майбутнім шукачам істини...

А пам'ять про космацьку Довбушеву церкву святої Параскеви увіковічнив художник Борис Ходьок в унікальному макеті. Він спорудив його, використовуючи мішану техніку (картонну пластику, горіховий шпон), а 27 жовтня 1997 року в приміщенні історико-меморіального музею Олекси Довбуша в Івано-Франківську відбулася архієрейська посвята чудового витвору мистецтва.

На урочистостях з цієї нагоди академік Володимир Грабовецький з хвилюванням говорив: «В історію України літопис української національної Церкви вписаний золотими буквами. Засвічена ясною зорею в княжу добу, наша святиня століттями оберігала український етнос у часи окупаційних режимів, зберігаючи вікові духовні й національні традиції. Сатанинська безбожна тоталітарна система знищувала наші церкви, як і Довбушевий храм Святої Параскевії у Космачі. Нині з руїн, попелу відновлюються і споруджуються храмові будівлі по всьому Прикарпатському краю. У Довбушевій світлиці воскресла в макеті Космацька старовинна церква Святої Параскевії. Нехай її архієрейська посвята зберігає навічно Божу славу нашого християнського народу...»

Геннадій БУРНАШОВ,
письменник-публіцист

ПОЛІТАНАЛІЗ

ВИБОРІАДА

Вибори. Вибори! Нібито два однакових слова, але якщо розставити наголоси, то перше слово, умовно можна охарактеризувати як таке, що означає сам процес, а друге – перемогу. А перемогти мають ті кандидати і ті політичні сили, які будуть працювати на людей, а не на себе або політичні сили, які вони представляють. Так би хотілося, але що буде насправді – важко вгадати.

Що ж нам пропонують на недалекі місцеві вибори, і як нам не помилитися, голосуючи за того чи іншого кандидата чи організацію тієї чи іншої політичної партії.

Майже стовідсотково, що вибори відбудуться 31 жовтня, бо так хоче В. Янукович. А якщо він хоче, то так і буде. Захотів створити коаліцію «тушок» всупереч Конституції – і створив. Попросив Бога, щоб Конституційний Суд його підтримав у цьому питанні, і той підтримав. Захотів продовжити оренду Чорноморського флоту Росії на 25 років – і продовжив. І зараз він уже підтримку Конституційного Суду отримав, який визнав, що вибори 27 березня 2011 року є неконституційними. А звідси витікає, що вони мають бути тоді, коли встановить В. Янукович. Бо до весни економічна ситуація може значно погіршитись, і підтримка В. Януковича та його партії може наблизитись до нульової позначки після збалансування державного бюджету за рахунок затягування пасків переважною частиною населення при перекачуванні мільярдних коштів олігархами за кордон в офшорні зони.

І як же ж нам пропонують голосувати на майбутніх виборах? Партія реґіонів уже озвучила, що вибори голів рад та депутатів сільських і селищних рад будуть проведені на мажоритарній основі. Так само відбудуться вибори міських голів. Тобто залишається стара система виборів. А от вибори до районних та обласних рад пропонують провести за змішаною системою, а не за партійними списками, як це було у 2006 році. При чому, як заявив М. Чечетов, висувати кандидатів мають право тільки партійні організації, і аж ніяк не блоки. Така система виборів вигідна саме Партії реґіонів. Чому? Бо за партійними списками вони будуть іти однією силою по всіх реґіонах, у той час, коли опозиція буде сунутися розрізненими потоками, що ґарантує непрохідність багатьох із цих потоків, особливо в східних і південних реґіонах, та й навіть у західних. А за рахунок втрачених голосів ПР зможе мати значну кількість місць у західних реґіонах. А якщо ще додати до цього депутатів-мажоритарників, які по всій Україні здатні скупити значну кількість голосів, то немає жодної ґарантії, що після виборів ми не прокинемося в Івано-Франківській області з обласною радою, в якій більшість матиме Партія реґіонів. Це буде шок!!!

Але до цього ми наближаємося, тому що більшість партій національно-демократичного спрямування і їхні лідери скомпрометували себе як у масштабах всієї України, так і по реґіонах. А при звичці наших виборців голосувати не за тих людей, які відстоюють їхні інтереси, а за посади, які вони займають, вони при недовірі до партій національно-демократичного спрямування проголосують за посадовців від Партії реґіонів. А за кого ж їм ще голосувати, коли їхні представники в демократичній облраді виявилися зрадниками їхніх інтересів, не висловивши свій протест проти Харківської угоди щодо Чорноморського флоту Росії?!! Тим більше, що ПР до виборів ще стільки локшини навішає про «Україну для людей», що значна кількість виборців може їм повірити, як вірить зараз про значне підвищення зарплат та пенсій, чого фактично не отримали більшість працюючих і пенсіонерів. Єдина надія – саме на цих людей, які більш політично свідомі, але за умови, що їм буде

наданий для вибору об'єднаний список від партій людей, які нічим себе не скомпрометували і не є представниками чиновницької номенклатури. Як і по мажоритарних округах, будуть подані спільні кандидатури від партій, які будуть працювати для виборців, щоб останні віддали перевагу не пакетам з гречкою і цукром, а цим кандидатам. А ПР тоді задовольниться люмпенізованою частиною виборців (на це вона своєю ідеологією і може розраховувати).

Щодо чиновницької номенклатури... Питання досить серйозне. Ще за часів перших демократичних виборів в Україні в 1990 році однією з суттєвих вимог була вимога щодо усунення суміщення посад депутата й працівника виконавчих органів рад. Ця вимога ставилася, щоб виконавчі органи влади не тиснули на депутатів задля ухвалення вигідних для себе рішень. Згодом таку вимогу стали вважати порушенням прав людей. І вилучили з законодавства. І це призвело до того, що в багатьох випадках ради перетворилися в апарат виконавчих структур обласних і районних адміністрацій і голів міських рад, бо багато або майже всі депутати «успішно» суміщають депутатську роботу з роботою у виконавчій структурі, яка їм підзвітна як депутатам, а вони, з іншого боку, залежать від керівника виконавчого органу. Стало звичною практикою, коли депутатів керівники виконавчих структур призначають на посади в цих структурах, щоб отримати більш залежну від них раду. Яскравим прикладом того, до чого це призводить, є події в облраді при розгляді Харківської угоди!!! Не кажучи про інші «протиснуті» завдяки таким депутатам рішення, особливо щодо виділення земельних ділянок, використання лісових, природних та інших ресурсів тощо. А це все разом становить економічну й політичну корупцію в цих структурах. Тільки в нашій обласній раді таких депутатів понад сорок. А якщо сюди додати тих, хто призначається керівниками органів виконавчої влади або за їхнім поданням, а також декілька десятків представників бізнесу, що мають свої інтереси, які часто «співпадають» з інтересами владних структур, то важко щось говорити про незалежність облради від облдержадміністрації і про захист нею інтересів мешканців області. Напевно, подібна картина і в інших радах як області, так і України.

Є ще одна категорія депутатів, так званих наїзників, які є депутатами різних місцевих рад, але живуть далеко за межами цих рад. Як вони можуть захищати інтереси мешканців території, на якій вони тільки інколи наїздами бувають для вирішення своїх проблем або проблем своїх хазяїв.

Тільки в облраді таких набирається майже десяток. І серед них – голова найважливішої комісії – бюджетної – О. Синютка, який є одночасно першим заступником голови Львівської міськради. Як він може керувати бюджетним процесом в облраді, сидячи одночасно на двох дуже важливих кріслах?! Правда, є серед цих депутатів і ті, які на час виборів проживали на територіях рад, але з різних причин виїхали. В цьому випадку законодавство мало б передбачити норму про автоматичну заміну їх іншими кандидатами як зі списку, так і тими, хто на мажоритарному окрузі зайняв наступні місця. Як і передбачити цю ж процедуру для голів рад. А так маємо по Україні безперервні вибори.

Якщо нове законодавство не змінить норму щодо недопустимості суміщення депутатських посад з посадами у виконавчій владі та деякі інші, то немає ґарантії, що ради не будуть підконтрольні виконавчій владі, і годі нам чекати чогось позитивного в їхній роботі. Будемо мати авторитарну систему влади.

Але дещо ми можемо зробити, якщо самі обиратимемо таких депутатів, які б не спокусилися на посади, залишалися на сторожі інтересів виборців, які їх обрали. Навіть при недосконалому законодавстві (ґарантії, що нинішня ВРУ суттєво виправить ситуацію, немає) все ж таки можна дещо виправити. А ні, то житимемо в країні, де свої проблеми вирішуватимемо на «сесіях» на кухні (якщо ще її матимемо!).

Валерій ПЛИСАК

САМ СОБІ...

НЕ ЖДИ РЯТУНКУ НІ ВІД КОГО...

Стою в черзі до лікаря. Народу – тьма. Старі, молоді, учасники війни, інваліди... Хворі, дуже хворі... Починається прийом. З'являється медсестра зі своїм знайомим. Проходить без черги. Невдовзі до лікаря заходить його знайомий. Розмова довга. Всі чекають. Обурюються. Нарешті черга починає рухатися. Аж тут лікаря викликають в інший кабінет. Немає його хвилин із двадцять. Виявляється – день народження в співробітника – каву п'ють. І так до кінця прийому.

Дев'яності роки. Свобода нам затьмарила очі й розум. Заводи зупиняються – врешті можна не поспішати на прохідну, хочеться вільно дихати й робити, що хочеться. Дитячі садки, фабрики, комбінати – продають, трощать, грабують і знищують колгоспи (як більшовики в сімнадцятому нищили приватну господарку). Не монголо-татари чи москалі, а патріоти-українці.

Колись на службі довелось мені займатись обладнанням цегельного заводу. Об'їздив усю область. Видовище, як у фільмі «Термінатор». Замість того, щоб ці заводи зберегти, мати роботу, виробляти цеглу й будувати хати, їх порозтягали по цеглині й по гайці. На один із заводів завезли технологічну лінію з Німеччини за 200 тисяч марок. Так її порізали і здали на метабрухт за копійки.

Ви бачили хоч в одному селі, щоб зберігся колгоспний корівник, свинарник чи птахоферма. Кожен доводив, що там є і його частка, тож розібрали їх до фундаменту. Кому вікно дісталося, кому двері, а кому – тачка цегли. Не було жодного розумного, щоби сказав: «Люди, схаменіться. Збережімо цю будову. Можливо, там зробимо столярний цех, або сіно зберігати будемо, чи ще для чогось». Не було.

Ви бачили, де в селі викидають сміття. Подалі від своєї хати. Немає мудрості в громади організувати в себе збір і вивіз сміття. На хати чи, як кажуть, чураки, кошти й розум є. Можуть же збудувати триповерховий з площею розміром із футбольне поле, а дорогу біля хати має йому зробити влада, і сміття вивозити також.

Тепер питання. У всіх цих випадках нам потрібен Азаров, Янукович чи Вишиванюк? Щоб у черзі був порядок, щоб сусід сміття не виносив сусідові під хвіртку... Ми хочемо в Європу? А Європа що – буде нам вивозити сміття чи чергу до лікаря пильнувати? Чи Європа нас годувати буде, чи за руку водити на роботу, вічно харчами й одягом допомагати?

Нам добре зараз. Раніше кивали на Радянський Союз, що нас гнобить, тепер – на Верховну Раду, Президента, прем'єра. Все нам хтось повинен приїхати й навести лад. А ми будемо жити, гуляти й шукати ворогів. Образливо за себе й за нас всіх.

Ми ніби такий собі хлопчик-сирота, якого всі ображають, копняка дають під зад, а йому нікому пожалітись. І сідає цей хлопчик десь у куточку, та й плачеться на долю свою. І чекає, коли зустрінеться хороший дядько, який візьме його за руку, виведе в люди і від усіх буде захищати.

Чого рюмсати й на кого жалітись? Що реґіони взяли владу? Що наші демократи-поводирі – кожен князьок і кожен думає про себе в першу чергу, а не про державу? Де патріоти проводирі – там рахунок набрали на мільйони? І місця не вистачить їх перелічити. Спочатку вони обікрали нас, а тепер їхня мета – захистити своє багатство нашими руками. Бо прийшов Янукович, його команда. І забере в них награбоване. Ось і вся філософія їхнього патріотизму.

Назвіть мені хоч одного патріота, якого не можна було б купити? Посадою, грішми, землею. Не... ма... є! Це ми бачимо у Верховній Раді, на обласному чи районному рівнях. На жаль, за двадцять років незалежності ми не виховали борців, подібних до тих, які боролись за Україну в сорокових–п'ятдесятих роках минулого століття. Нинішні патріоти – здебільшого патріоти свого чурака, джипа, мільйонів на рахунках. А простий люд, який садив картоплю і вирощував буряк, так і ходить у ґумових чоботях по багнюці, везе дві літри молока панові до міста й сподівається на краще. Що йому хтось його принесе. Дзуськи!

Раніше патріотами були прості сільські хлопці, студенти, робочий люд. А зараз – колишні комсомольські й більшовицькі секретарі, делеґати з'їздів компартії, голови виконкомів, директори заводів. Вони будуть захищати нашу свободу? Яка раніше була їхня мета – кар'єризм і збагачення. Така залишилась і нині.

От коли ми і наші діти чесно платитимемо податки, не братимемо хабарів, не порушуватимемо правила дорожнього руху, коли в наших під'їздах і ліфтах буде чистота й порядок, коли на вулиці ми не почуємо лайливого слова, коли ми всміхатимемось і робитимемо добро одне одному, тоді нам не потрібна буде і Європа. Тоді вона буде просити нас ласкаво об'єднатися з нею. Тоді ніякий чиновник не наживатиметься, і Президент буде єдиний і народний.

Йосиф КАЧМАР

ВАРТО ЗНАТИ

СЛОВО МАЙСТРА ЛІСУ ДО ГРИБНИКІВ

З 25-ти років я працював у двох лісництвах одночасно на посаді майстра лісового господарства та лісових культур. Був у нас і план заготівлі цілющих рослин, грибів, малини, дубової кори... Моїм обов'язком був і урок збирачам грибів, бо їх заготовляли старим «народним способом». Від цього гриби швидко псуються, втрачають поживні і їстівні властивості. Нині є сучасний, прогресивний метод, більш вигідний і корисний. Даю рецепт.

Заготівля лісових грибів «про запас» сушінням

Гриби, які будете сушити, не можна мити. Лиш очистити щіточкою від піску, ґрунту, листя, іншого бруду, що прилип. Сушать відразу на повітрі, або в печі, щоб запобігти розкладанню білкових речовин у м'якуші плодовика. Можна й на сонці чи на протягах на горищі. Ніжки – відрізати, залишати тільки 1 см. Великі шапки розрізати на частини, ніжки теж, і сушити окремо, порізані, вкорочені.

У печі гриби сушать при температурі 60–70^0 С. Завдяки дослідженням виявили і встановили, що найбільш вигідно з висушених грибів робити порошок. Ступінь поживності значно вищий та й банок треба менше. Отже, дешевше й швидше. Висушені гриби перемелюють на порошок, розфасовують у скляний посуд невеликого розміру. Шапки і ніжки можна зберігати окремо. До того ж, для приготування грибних страв тратиться менше часу. А ступінь перетравлювання порошку, отже, й засвоювання, значно вищий.

Додаткова інформація про гриби в лекторієві в с. Вікняни Тлумацького району (т/ф. 6-14-04).

Вячеслав КРЕЦУЛ,
колишній майстер
Пороґівського лісництва

...МОЯ ТИ ЄДИНАЯ ЗБРОЄ

«НЕПОКІРНІ СЛОВА» МАРКА БОЄСЛАВА

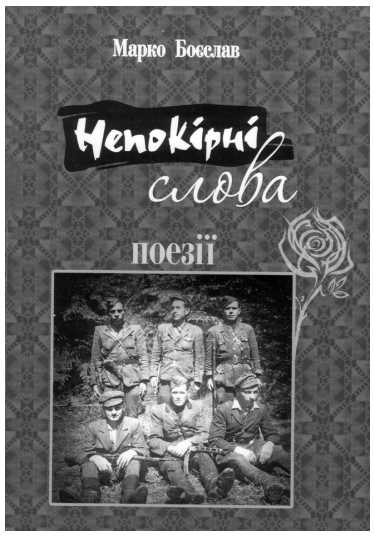
Щойно видавництво «Місто НВ» видрукувало книжку поезій Михайла Дяченка (Марка Боєслава), до якої увійшли як вірші – бойові кличі, так і ліричні поезії, які легко кладуться на ноти. Видавець згрупував поетичний спадок поета, написаний за час підпільної боротьби в розділи, які мають назви збірок, що друкувалися в підпіллі («На столі на сіні», «Поеми», «Непокірні слова», «В хоробру путь», «Смерть генерала», «Вітчизна кличе», «Мати», «Протест», «Із днів боротьби», «Хай слава луна»), а також подав лист Марка Боєслава до Степана Бандери, написаний у травні 1950 року.

За пропозицією одного з організаторів відзначення 100-річчя від дня народження Марка Боєслава, пошуковця й упорядника літературного спадку поета відомого краєзнавця Зіновія Бойчука, який написав передмову до книги і за підтримки управління освіти і науки облдержадміністрації та обласної ради, в жовтні 2010 р. буде проведений конкурс виконавців поетичних і пісенних творів Марка Боєслава, який народився 25 березня 1910 р. в селі Боднарів Калуського району. З 1930 р. він – член ОУН. Загинув 22 лютого 1952 р. біля села Дзвиняч Богородчанського району в нерівному бою з розшуковою групою УМҐБ.

Книжки незабаром надійдуть до бібліотек шкіл області і в книгарні.

Пропонуємо увазі читачів кілька віршів, які увійшли до книги.

У Івано-Франківському краєзнавчому музеї можна оглянути унікальну виставку, присвячену 100-річчю від дня народження поета, провідника пропаґанди проводу ОУН Карпатського краю, редактора підпільних газет УПА Михайла Дяченка (Марка Боєслава). Відвідувачі мають можливість ознайомитися з ориґінальними виданнями Марка Боєслава, виданими до 1952 року й після його загибелі, фотографіями, речами з криївки М. Дяченка і зразками зброї підпільника, документами з архівів Служби безпеки.

Велику пошукову роботу з вивчення життя і діяльності поета протягом двадцяти років здійснює відомий історик-краєзнавець, журналіст, депутат Івано-Франківської обласної ради, лауреат премії ім. І. Франка Зіновій Бойчук, який надає музею для виставки зразки з колекції. Силами СБУ виготовлені 13 інформаційних банерів. Така ж виставка буде розгорнута в Калуші та в інших містах України.

Зусиллями групи ентузіастів при сприянні добрих людей, зокрема, Олександра Бубена, відзнято шість серій телевізійного історико-документального музично-художнього фільму «Сталеві строфи Марка Боєслава», до якого місцеві композитори написали понад двадцять пісень, які записали найкращі виконавці. В рамках відзначення ювілею планується видати збірник пісень і звуковий додаток з піснями та спогадами очевидців.

Виставку відкрив директор музею Ярослав Штиркало, а виступили на відкритті представники обласної ради й облдержадміністрації З. Береговський, В. Федорак. Вони наголосили на титанічній роботі З. Бойчука й задекларували готовність сприяти виходу фільму, книг, альбому, виставки й проведенню літературно-пісенного конкурсу серед учнів, присвяченого Маркові Боєславу. А для гостей виставки тріо бандуристок родини Вівчаренків заспівали пісні на слова Марка Боєслава.

Любов ЗОРІНА

Тріо бандуристок родини Вівчаренків на відкритті виставки, присвяченої 100-річчю від дня народження Марка Боєслава

МИ

Наснажені завзятим риском
Назустріч йдем хоробрим дням.
Не нас зігнути ката тиском,
Коли Вітчизна у вогнях.
Окрилені любови шалом
З тираном стали ми на прю
Хто там сказав, що нас замало? –
Я сам мільйоном скарт горю!

14.11.1949 р.

ОСОБИСТЕ

Коли б ти знав, мій милий друже,
В яких терпіннях ці пісні
Родились, ти б не був байдужий
І всі гріхи простив мені.
Лукавий біль ломив в коліні кості,
Не в теплій хаті, в ліжку, в подушках,
А у тісній криївці на помості –
В'їдалась в тіло цвіль вогка.
Отак у муках дні і ночі,
Мов раки, лізли, воліклись,
Та я співав пісні охоче –
В терпінні трудом я молився
За Україну.

16.12.1948 р.

ВІДПОВІДЬ

Ви кажете, що діти ми нецині –
З мотикою сліпі на сонце прем.
Нехай ми діти,
Ви ж – батьки розумні –
Не чуєте плачів, тортур з тюрем!
Ви, мудрі, ждіть! Рабам ярмо пасує
А може, кат ще зглянеться на вас.
Ми – діти, та на собі сором чуєм
За пута! Кров борців тече на нас!
На міркування вже не час! Не час.

14.11.1949 р.

МІЙ ШЛЯХ

Шляхом твердим
повстанським йду –
Хай називає кат мене бандитом.
Туди іти – сказав Великий Дух
У серці Голос чую той налитий
Святістю.
Немає в мене іншої мети,
Лиш в авреолі щастя – Україна.
Хоч на шляху цім смерть, не кину,
Аж стане Месник на святих руїнах
З законом рідним.

22.12.1947 р.

ЗАПОВІТ БОРЦІВ

Чи могилу зустрінете
в чистому полі,
Чи десь кості біленькі у лісі, в яру,
Чи заржавілу кров
на поляночці голій,
Чи поламані сосни в старому бору, –
Знайте – ваша в боях там
кувалася доля.
Хай місця ці святі усім на сумліннях
Витискають печаті залізних чеснот.
Ми посіяли чисте
й здорове насіння
Вам на жниво.
Будіть заскорузлих з мертвот,
Хай вже жнуть
і пожате несуть поколінням!

29.12.1948 р.

ВІЗІЯ

Співай, моя гаряче крове,
Пеан хороброму металю –
Хай бризнуть полум'ям багровим
Мої святі, хороші далі.
Я бачу день благословенний –
Тебе, Вітчизно, на престолі.
Душе моя, напруж всі вени,
Гукай – Осанна! – серце – Волі!

03.12.1948 р.

МОВ ЛУКИ ДНІ

Мов луки дні, ми –
наче гострі стріли, –
Життя нас кида в пащі небезпек,
Свята любов серця
вогнем нагріла,
Привикли ми до холоду і спек.
Суворі будні висушили сльози –
У боротьбі нам не потрібен плач.
Хоч як шалійте, бурі, ми не лози.
О плазунам, Вітчизно, не пробач.

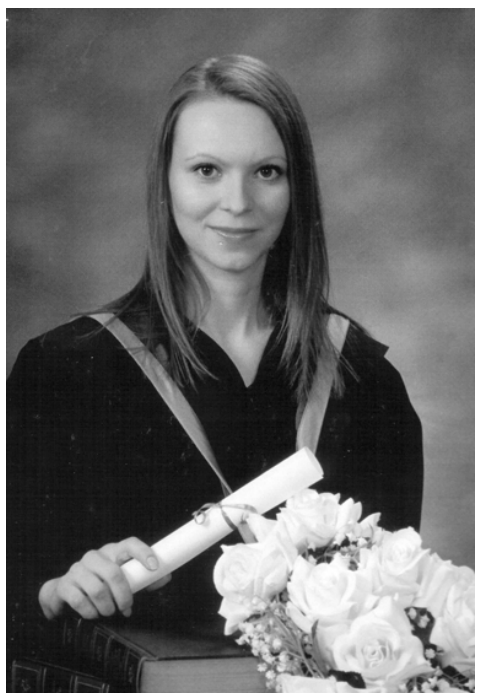
ЩОБ ЗНАЛИ ВИ

Колись судити будуть нас,
ми знаєм,
Один – за нами, інші – проти нас,
Хтось, може,
скаже за старим звичаєм –
На боротьбу був не пригожий час.
Це правда – час грізний,
жорстокий
Під ноги кида тисячі колод,
Та знайте – нам не жаль
кривавих соків,
Бо ними вічно житиме народ!

21.01.1949 р.

ТАЛАНТИ

МЕДАЛЬ ЗА ЗНАННЯ

Єлена Хардінг народилася й навчалася в Івано-Франківську, здобула освіту молодшого спеціаліста і спеціаліста за спеціальністю бухгалтера, працювала в Українсько-канадському бізнес-центрі, де і закінчила курс вивчення англійської мови, курси з користування комп'ютером. Ще школяркою відвідувала школу бальних танців при Центрі дитячої та юнацької творчості, закінчила клас скрипки ДМШ № 2.

Та жіноча доля пов'язала її з хлопцем із Тандер-Бея, що в Канаді, який проходив стажування в Українсько-канадському бізнес-центрі. Далеку подорож, незнайоме місто прийняла як долю. Родина чоловіка робила все, щоб Єлена почувалася як удома. Так і було, бо сестра чоловіка сприйняла її як сестру, а батьки – як дочку. А поки приходив час права на працю, батьки порекомендували давати уроки української мови в «Просвіті», адже в місті є велика українська громада, та і в їхньому роді сестра матері Джоан заміжня за українцем у четвертому поколінні.

Два роки Єлена викладала українську й допомагала в українській кредитівці як волонтер, згодом одержала роботу в банку, а відтак вирішила здобути вищу освіту. Чотири роки навчалася в університеті Лейкхед (Lakehead) за спеціальністю бухгалтера. Почала з першого курсу. До навчання ставилась дуже серйозно, професори були задоволені її успіхами, адже Єлена і Джеффрі (він – випускник Конфедераційного коледжу), до того ж, показували непогані успіхи в бальних танцях. На всіх практичних заняттях студентка виявляла лідерські здібності й глибокі знання, тож коли в Канаді проводились конкурси серед студентів континенту, Єлена досягала високих результатів.

І ось 28 травня їй вручили не тільки диплом з відзнакою, адже середній бал з усіх предметів, які викладали, в неї становив 92 відсотки, а зі спеціальних дисциплін – 99 відсотків, а й заслужено нагородили медаллю та іменною стипендією. А ще престижна аудиторська фірма запросила її на роботу й скерувала на вищі курси для здобуття сертифікату міжнародного аудитора. Дуже приємно, що представниця нашого міста показала високий рівень підготовки, а найголовніше, що вона не забуває про своє місто, постійно підтримує зв'язок з Українсько-канадським бізнес-центром, де одержала добру підготовку з англійської мови, організаційної роботи, глибокі знання комп'ютера і добрий професійний вишкіл.

Любов ХУДИК

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

ПАМ'ЯТІ ТАРАСА

Не та – любов, що полум'ям горить,
Не та – любов, що кидає в безумство.
Й не від Амура та стріла летить,
І не вона дає потомство.

Лиш та любов – що для когось сія –
Заради неї здатні ми на жертву.
Лише її Творець благословля –
Ту, що єднає. І живих і мертвих...

* * *

Прости нам, Господи, гріхи.
І ми прощаймо тим, що винні.
У нетрях сучи-сучет
Не все те робим, що повинні.

Не завжди мужньо хрест несем,
Не завжди вміємо боротись,
Щитом прикрити дороге,
Бо думаєм, що сил не досить.

Пробачмо друга, що на зов не встиг,
І Магдалину, що з путі звернула...
Пробачмо рідних, що, бува, для них
Не ту стежину доля прогорнула.

Фізична слабкість – не зоветься гріх
Та й на «сердечну» не завжди зважаймо.
Як не зумисно – то пробачмо всіх.
Лиш підлості і зради не прощаймо.

* * *

Вже звикли чути, що – біднота,
Скрізь – негаразди і борги.
Ганьбити рідне нам болото
Найлегше було, як завжди.

Так, ніби негри, вибирали владу –
Політиків нам скинули з небес,
А ми паплюжить вмієм їхню маму
Та все чекати манни і чудес.

Язики чешем і чогось чекаєм,
Або втікаєм за чужі моря
І там паркети натираєм,
А наша – пропада земля.

Та ще не вмерла Україна –
Завжди жила і буде жить.
Обійдеться без нас Вітчизна,
А нам без неї не прожить.

* * *

Мій первісток, маленький ангелочок –
Ще ніби вчора «р» не вимовляв.
З дитинства в юність перебіг місточок,
Красою й розумом для мами засіяв.

Пишалась тим, що виріс хлопчик щирий,
До друзів чесний, до рідні...
А знадобилось – то й за Україну
Майдан тримали у борні.

Бували і випробування.
Життя – на нитці. Батька смерть.
Перемогли розчарування,
Здолали долі круговерть.

Прийшла пора, і вже гніздечко
Самому звити час настав.
Я щастя повне відеречко
Попрошу Боженьку, щоб дав.

Життєвий шлях завжди тернистий,
Тож Бог хай дасть оплот міцний,
Щоб долі шлях був променистий –
Благословляю, сину мій.

Любов КУЗЕНКО

ПОСТАТІ

КОМЕНДАНТ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ

Ним був оборонець Львова – генерал-хорунжий УНР Гнат Стефанів.

Народився Гнат Петрович Стефанів узимку 1896 року в селі Топорівці Городенського повіту в багатодітній сімї управителя (директора) школи. Українське слово, національний дух витали в селі та в хаті директора школи, і ним пройнявся малий Гнатко. Вагому роль у вихованні хлопця відіграла також мати, народна вчителька, яка була найстаршою сестрою письменника Леся Мартовича – Марія. Завдяки її піклуванню та національно свідомій атмосфері батьківської «кузні» малий Гнатко перейняв сільські звичаї, традиції, що стали тими чинниками, які привели його в ряди борців за Українську державу.

1897 року Гнат закінчує сільську школу і вступає у Коломийську гімназію. Сьогодні важко сказати, чи батьки Петро і Марія Стефаніви бачили його старшиною українського війська, віддаючи після закінчення п'ятого гімназійного класу до цісарсько-королівської кадетської школи у Львові, але вчинок їхній був не типовим для галицької інтеліґенції при виборі кар'єри для сина.

В 1902 році Гнат Стефанів стає кадетом, а в 1906 році закінчує школу з відзнакою, ставши старшиною армії його цісарської величності Франца Йосифа. Після закінчення служив у різних полках. Напевно, через непересічні здібності його використовують як старшину-інструктора: знавця скорострільної справи, військового лещатарства й інших спеціальних курсів. З часом військове командування скеровує його у вищу військову школу, яку закінчив у 1911 році й служив у 35-му піхотному полку, що був розташований у Золочеві на Львівщині.

З вибухом Першої світової війни Гнат Стефанів, уже сотник, служив на східних кордонах Австро-Угорської імперії. Навальний наступ російських військ був несподіванкою для австрійського командування. Уже 12 серпня російські війська вступили в Тернопіль. Полк, у якому служив Стефанів, був призначений для оборони Львова. Але 3 вересня Львів був зданий без бою, а його залога опинилася в одній із найбільших фортець Австро-Угорщини – Перемишлі. Росіяни здійснили вдалий маневр своїми передовими частинами й взяли в облогу цю фортецю. В оточеній фортеці серед її оборонців був і сотник Гнат Стефанів. Через сім місяців ґарнізон Перемишля викинув білий прапор. 120 тисяч вояків австрійської армії здалися в полон. З ними вглиб Росії відправили і весь офіцерський корпус.

Лютневі революційні події у Росії зробили можливою втечу Стефаніва з полону. Через Фінляндію і Швецію повернувся в Австрію і знову потрапив на фронт. Листопадові події 1918 року застали його на службі в запасному коші стрілецького полку в Золочеві. 1 листопада під командуванням майора Стефаніва відбувся переворот у Золочеві й була зайнята вся округа. Рішучі та послідовні дії майора Гната Стефаніва при встановленні й утвердженні української влади в Золочеві не могли не привернути увагу керівників Національної Ради. Власне йому як професійному військовикові при загальному дефіциті офіцерських кадрів запропонували очолити Галицьку Армію.

В той час головні баталії проходили у Львові, саме тут, по суті, вирішувалась доля української будучини. 9 листопада майора Гната Стефаніва Українська Національна Рада призначили Начальним комендантом Галицької армії та оборонцем міста Львова, присвоївши йому чин полковника. В той час Гнатові йшов 33-ій рік.

Під командуванням нового коменданта українські війська спершу перехопили ініціативу. Бої у Львові тривали з перемінним успіхом до 17 листопада. За цих сімнадцять днів були допущені серйозні прорахунки в боях із поляками: полк січових стрільців із Чернівців прибув із великим запізненням, мости на річці Сян не зірвали, Секретаріат військових справ на чолі з Дмитром Вітовським розпочав мобілізацію призовників лише після 16 листопада. Були й інші серйозні недоліки. За цей час поляки отримали велику допомогу військами, гарматами й розпочали активний наступ по всьому українсько-польському фронті. Постало питання: хто володіє Львовом, той володіє краєм.

Все це призвело до того, що з 21 на 22 листопада українські війська залишили Львів, щоб невдовзі повернутись. Несподіваний крок Начальної Команди був тоді зустрінутий неоднозначно. Через це в грудні 1918 року полковник Стефанів залишив Галицьку армію і пов'язав свою долю з дієвою армією УНР. Спочатку він – начальник інтендантської служби армії, а потім комендант етапу дієвої армії.

Після неможливості вести фронтову війну армія УНР переходить до партизанської. Свідченням цього є зимовий 1919 року похід частин армії УНР під загальним командуванням генерала М. Омеляновича-Павленка по тилах ворога. В цьому поході бере участь полковник Гнат Стефанів як командир окремого кінного полку.

Останньою військовою операцією, учасником якої був Гнат Стефанів, став прорив групи генерала Кравса, що складалася з вояків 5-ої херсонської дивізії дієвої армії, до Чехо-Словаччини. Ця група військ, прориваючись через нечисленні польські заслони вийшла на Городенку. Тут Гнат Стефанів зі своїм братом Титом відвідали рідне село Топорівці. Управитель школи в Топорівцях Володимир Гумінілович, який був одружений із двоюрідною сестрою їхньої матері, запропонував Гнатові залишитися в селі й працювати вчителем у школі, оскільки тоді вчителів дуже не вистачало. Гнат Стефанів погодився – він вирішив залишити військову справу й жити серед своїх людей.

Але через кілька днів представники польської адміністрації прибули в село, викликали Стефаніва до ґмінної канцелярії і зачитали документ про те, що він позбавлений польського громадянства за те, що керував воєнними операціями проти реґулярної польської армії і повинен негайно покинути територію Польщі.

Так Гнат Стефанів опинився у Чехо-Словаччині. Тут же Президент ЗО ЗУНР Євген Петрушевич, який теж там перебував в еміґрації, призначив його комендантом військових робітничих відділів на Закарпатті й Словаччині, що складались з інтернованих вояків УГА. Ці відділи були об'єднані під зарядом окремого коменданта, підлеглого державній військовій команді в Ужгороді, потім Кошицях. Крім того, Гнат Стефанів переорганізував підлеглі йому робітничі відділи в окремі адміністративно-самостійні сотні, яких налічувалось до двадцяти (вони були розміщені від Солотвина аж до Комарна).

В 1921–1923 рр. Гнат Стефанів працював віце-консулом ЗУНР в Ужгороді. У 1923 році, в зв'язку з вирішенням справи Східної Галичини в користь Польщі, почалася ліквідація українських частин на Закарпатті й Словаччині.

Після анексії Галичини консульство в Ужгороді було закрите й Гнат Стефанів перейшов на цивільну службу в лісниче господарство. У 1923 році він одружився з Наталією Завадською, донькою священика Андрія Завадського з Микитинець Коломийського повіту, яка згодом стала відомою художницею, педагогом і громадською діячкою. Закінчивши Львівський учительський семінар у 1922 році, працювала у Закарпатті. Там і познайомилась із Гнатом Стефанівим. Ще під час навчання вчилася малярства в Олени Кульчицької й Осипа Куриласа.

У 1938–1939 рр. під час створення Карпатської України Президент Авґустин Волошин призначає Гната Стефаніва директором державних лісів Карпатської України. Після ліквідації Карпатської України жив у Відні. Під час Другої світової війни працював на різних посадах в дистрикті Галичини, мав відношення до створення Дивізії СС «Галичина». Після війни переїхав жити у м. Реґенсбурґ (Німеччина). Подружжя Наталії і Гната Стефанівих мали сина Гната і трьох дочок.

Гнат Гнатович Стефанів пішов слідами свого батька – він теж вибрав військову кар'єру. Служив в американській армії, був учасником В'єтнамської війни, дослужився до звання полковника американської армії.

У 1947 році уряд УНР в екзилі високо оцінив заслуги Гната Стефаніва перед Україною в часи визвольних змагань 1918–1920 рр., підвищивши його у званні до генерал-хорунжого. Але недовго носив це високе звання. Підірване здоров'я призвело до того, що 21 червня 1949 року на 54 році життя він помер у Реґенсбурзі.

В десяту річницю смерті бл. пам. генерал-хорунжого армії УНР Гната Стефаніва відбулося відкриття новопоставленого пам'ятника. Над ним, крім відправленої панахиди, було схилено бойовий прапор, з яким галицькі вояки захищали Україну.

З десяти дітей Марії та Петра Стефанівих на території України похоронені лише два сини, решта в чужих землях. Брат Гната Клим, учитель, поручник УГА, посол до Варшавського сейму, голова збірної громади, делеґат до Народних Зборів у Львові, довголітній директор школи, за приналежність до УВО відсидів у польській в'язниці, помер і похований у селі Яблінка Богородчанського району. Брат Тит, поручник УГА, доктор права, сотник УНА, за приналежність до УВО відсидів у польській в'язниці. Брат Зенон, підхорунжий УГА, доктор права, журналіст, громадський діяч, військовий історик, за участь у боях з поляками відсидів у польській в'язниці. За приналежність до УВО вдруге сидів у Березі-Картузькій. Вийшов у 1939 р. із нападом Німеччини й СРСР на Польщу, сотник УНА, дійсний член Військового інституту США, директор Військового історичного інституту при НТШ, член Американського Історичного товариства, співредактор Енциклопедії Українознавства, член Української організації (ОбВУ) та Американського Мілітарного інституту. Стефанів Гнат Петрович репресований польською владою, у радянські часи його ім'я було заборонене. Поки що репресований і незалежною Україною, за яку боровся. Про нього і далі майже не згадують.

Досі ні в Івано-Франківську, ні в Городенці, навіть у рідному селі немає навіть вулиці, названої в його честь. Можливо, ми таки вшануємо єдиного генерал-хорунжого УНР з Прикарпаття.

Дмитро МОХАРУК,
м. Снятин

ПОПЕРЕДНИКИ

МИСЯКИ – ВАРТОВІ КОРОЛЯ ДАНИЛА

7 жовтня 1253 року за успішні дії в часи визволення батьківщини від монголо-татарських завойовників – Золотої Орди – правнук великого князя Київської Русі Володимира Мономаха князь Данило Романович (Галицький) був коронований християнською Церквою і став першим королем Русі-України.

31 травня 1223 року молодий Волинський князь Данило Романович перший із князів Київської Русі віч-на-віч зустрівся з монголо-татарськими завойовниками в битві на річці Калці, що неподалік від Донецька. Князь Данило Романович під час битви був поранений у груди, але поле битви не покинув. Донецька земля омита кров'ю князя-короля Данила Романовича (Галицького). В цій битві жодна зі сторін не здобула перемогу. Після битви монголо-татарські завойовники повернули свої «тумени» на схід, у Монголію.

Битва на річці Калці 31 травня 1223 року має велике ідеологічне значення, бо: 1) Київська Русь похоронила міф про непереможність монголо-татар; 2) Київська Русь не дала монголо-татарам виконати наказ Чингісхана завоювати всю Європу; 3) Київська Русь урятувала Європу від монголо-татарського рабства.

В 2001 році Україна відзначала 800-річчя князя-короля Данила Романовича й 26 жовтня того ж року Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах відкрив у Львові пам'ятник королю Данилові.

На прес-конференції автор цих рядків як голова Всесвітньо-українського патріотичного об'єднання «Корона» запропонував спорудити на місці першої битви Київської Русі з монголо-татарськими завойовниками на річці Калці меморіал з пам'ятником молодому князю Данилові Романовичу. Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах підтримав цю ідею, але, як засвідчило життя, тільки на словах. Про це писала львівська газета «За вільну Україну» 2–3 листопада 2001 року (стаття Мирослава Паранчака «Державний муж – король Данило»). Ксерокопію цієї статті я 9 січня 2003 року вислав Прем'єр-міністру України Віктору Януковичу й нагадав, що 31 травня 2003 року минає 780 років першої битви Київської Русі з монголо-татарськими завойовниками на річці Калці (сучасна Донецька область). Сподівався, що Прем'єр-міністр України Віктор Янукович як донеччанин виконає те, що підтримав його попередник Анатолій Кінах. Замість конкретного діла Прем'єр-міністра України отримав лист від Міністерства культури і мистецтва України від 02.04.2003 року, № 19-1994/18, в якому читаємо: «Щиро вдячні Вам за лист з інформацією щодо першої битви Київської Русі з монголо-татарськими завойовниками на річці Калці. Водночас повідомляємо, що Міністерство культури і мистецтв України не отримувало доручення Кабінету Міністрів України щодо спорудження пам'ятника Данилові Галицькому на місці битви на річці Калці (Донецька область). Відповідно, це питання управліннями і відділами Міністерства не опрацьовувалися. З повагою, перший заступник державного секретаря В. Г. Романчишин».

Ось так! Меморіали, пам'ятники ворогам України будуємо, а своїх героїв, які мають велике духовне значення, НЕ ПОВАЖАЄМО.

Від ідеї скорити Київську Русь монголо-татари не відмовилися, і в 1236 році вони знову прийшли до східного кордону – східного берега річки Волги. Привів монголо-татар онук Чингісхана, молодий Бату-хан (хан Батий), який і заснував Золоту Орду.

На цей час князь Данило Романович об'єднав два князівства (Волинське і Галицьке) в одне могутнє князівство і все зробив, щоб князі Київської Русі не вели міжусобну боротьбу, а готувалися до битви з Золотою Ордою. Не послухали східні князі мудрих настанов князя Данила Романовича й зазнали лихої долі, а стольний град Київ у 1240 році монголо-татари знищили.

Готуючись до боротьби з Золотою Ордою, князь Данило Романович проявив себе як організатор та розумний політик. Він засновував варти, які розвивалися й переростали у фортеці, міста. Варти розташовувались на пагорбах, горах, і, щоб вартовим легше було виконувати свою військову справу, свої помешкання вони будували біля пагорбів, гір. Як свідчить історія та численні документи, поселення вартових на Галичині й Волині називались «мисяки». Вартовий на час виконання своїх обов'язків, не мав права залишати варту. Обід і вечерю, йому приносили в глиняних мисках. У вартові призивали чоловіків, здорових та міцних, сильних духом. Галичани та волиняни довіряли їм як своє майно, так і своє життя.

У 1240 році князь Данило Романович (Галицький) заснував варту на горі, яка сьогодні називається Високий замок. Ця варта мала стратегічне значення, й поселення вартових за короткий час переросло у місто, яке князь Данило Романович (Галицький) назвав на честь свого старшого сина Лева – Львів. Закономірно, що рік заснування Львова необхідно брати від заснування варти, а це 1240 рік, а не від першої письмової згадки 1256 року, тому що місто вже було. І закономірно, що гора Високий замок повинна б називатися Висока варта, яка несе нам інформацію про її засновника князя Данила Романовича (Галицького). У Львові повинна бути заснована газета «Висока варта».

Як свідчить історія, з 22 по 27 квітня 1340 року польський король Казимир III Великий (1310–1370) уперше захопив Львів, пограбував королівську скарбницю, знищив Галицько-Волинське королівство-державу. На горі, де князь Данило Романович (Галицький) заснував варту, побудував собі замок і ця гора, на превеликий жаль, ще сьогодні називається Високий замок.

Мирослав МИСЯК,
голова Всесвітньо-українського патріотичного об'єднання «Корона», м. Ялта

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО

Івано-Франківське міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка щиросердечно вітає культурно-громадського діяча, почесного просвітянина, члена Правління і Ради міського об'єднання товариства пана

ВОЛОДИМИРА СЕЛЬСЬКОГО

із 75-річчям та іменинами.

Своєю багаторічною плідною працею, діяльною участю у важливих громадсько-політичних заходах, своєю людською щедрістю він зробив і робить значний особистий внесок у процеси духовного відродження України. Знаємо й високо цінуємо його самовіддачу й просвітницьку працю на благо України. Глибока пошана і щира подяка йому за виступи на різних культурно-просвітницьких заходах, які він проводить упродовж усього життя та за активну просвітницьку працю, що сприяє підвищенню духовності, національної свідомості й патріотизму молоді.

Прийміть, пане Володимире, від нас слова щирої вдячності за Вашу працю розуму й серця, спрямовану на формування Української держави, активну життєву позицію і діяльність зі створення надійної духовної та інтелектуальної основи розвитку суспільства та особистості.

Від душі бажаємо Вам міцного здоров'я, творчого натхнення і многих та благословенних літ!

З повагою голова ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, голова ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь БОЙКО

КАЗКА

СОНЦЕ І ТРУТЕНЬ

У ботанічному заповіднику «Голиці» починався липневий літній день. На листі акацій та лип переливалися всіма барвами веселки крапельки роси. Співали пташки, тяглися до Сонця квіти, а на них розкошували бджоли. Невідомо звідкіля з'явився трутень і басовито загудів:

– Ж-ж-жарко...

Йому, товстуну, й справді було нелегко.

– Ж-ж-жорстоке Сонце. Ж-ж-жорстоке

Почуло цю скаргу Сонце та й мовить:

– Щодня я проміння на землю посилаю, щоб вишні скоріш дозрівали, щоб жайворонки співали, щоб бджоли раділи, щоб діти смаглявими ставали... А він мене жорстоким назвав.

Образилося Сонце та й сховалося за хмару. Незатишно на світі стало. Квіти пелюстки згорнули, солов'ї замовкли, бджоли виходи зі своїх домівок прополісом закривати почали...

– Що робити? Що робити? Як без сонечка нам жити? – зашепотіли липи.

– Я тут, ось я, – сказав хтось тоненьким голоском, і всі побачили маленького червонокрилого жучка, якого й справді сонечком звали.

– А ти можеш землю зігрівати? – запитали акації. – І щоб вишні доспіли, і щоб бджоли зраділи?

– Ні, не вмію, – зітхнуло сонечко, – тільки попелиць знищую, черв'ячків та інших дрібних шкідників. І так людям допомагаю.

– І за це тобі, сонечко, велика шана, – вклонилися акації та липи і знов зашепотіли: – Що робити? Що робити? Як без Сонечка нам жити?

– Може, я зараджу? – запитав сонях. Він теж на Сонце схожий: кругла голівка у жовтогарячих променях. Але, дізнавшись про прохання, і він не зумів допомогти.

– Я тільки дуже корисними зернятками людей годую, – зізнався деревам.

– Це ж чудово? Дяка тобі, соняшнику, – вклонилися липи.

А трутень знов гудів:

– Ж-ж-жаль, квіти пелюстки згорнули, ж-ж-жаль.

– Жаль? – обурилися акації та липи. – А хто Сонце образив, хто його жорстоким назвав? Все ти, все ти, трутне!

Вони так розхвилювалися, так розгойдалися, аж вітер знявся. Злякався трутень, почав у Сонця пробачення просити:

– Ж-ж-жити без тебе не можна, пробач мені, пробач.

Виглянуло Сонце з-за хмари, усміхнулося привітно. Зраділи липи й пташки, квіточки розкрилися й бджоли люб'язно на них бриніли, а трутень полегшено зітхнув та й повагом посунув у вулик.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ЮВІЛЕЇ

У ВИРІ ЖИТТЯ

Володимир Костянтинович Сельський – член правління Івано-Франківського міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка народився 29 липня 1935 року в Коломиї в українській родині, члени якої наприкінці XIX і в першій половині XX століття були відомі в колах просвітянського руху Львова, Стрия, Косова, Коломиї. Родина, як і вся українська інтеліґенція, за свої патріотичні погляди за всіх окупаційних режимів зазнавала від владних структур постійних утисків. 1941 року батьки Володимира і він сам були репресовані й виселені до Сибіру в Красноярський край.

Із заслання родина повернулась в рідне місто 1946 року, а офіційну реабілітацію отримала тільки після здобуття Україною державної незалежності (всі, крім нього, – посмертно). Освіту здобував у перших трьох класах у глухому сибірському селі Свіщьово, далі навчався в Коломийській СШ № 1. Після закінчення середньої школи продовжив навчання на геологічному факультеті Львівського університету імені Івана Франка (1953–1958). Здобувши фах інженера-геолога, займався комплексним вивченням геології Передкарпаття та Карпат, працюючи на посадах геолога, старшого геолога, начальника загону, начальника партії у Львівській геологічній експедиції Міністерства геології України. Від 1963 року – старший геолог, згодом – начальник групи пошуків і розвідки нафтогазових родовищ Івано-Франківської центральної науково-дослідної лабораторії об'єднання «Укрнафта». Від 1981 року – завідувач кафедри природничих і математичних дисциплін Івано-Франківського педагогічного інституту (згодом – кафедри природознавства Прикарпатського університету імені Василя Стефаника).

У вересні 1998 року обраний першим деканом створеного природничого факультету Прикарпатського університету, а з 2004 до 2005 року включно – заступник директора Інституту природничих наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У зв'язку з погіршенням стану здоров'я на початку 2006 року був змушений відмовитися від посади заступника директора й зараз працює на посаді професора кафедри аґрохімії і ґрунтознавства Інституту природничих наук.

Володимир Костянтинович – кандидат геолого-мінералогічних наук (1974), доцент (1988), а з 2002 року працює в університеті на посаді професора. Має понад 80 публікацій у наукових збірниках, журналах та інших виданнях, у тому числі, 3 монографії. Був керівником або відповідальним виконавцем 29 науково-дослідних тем. Є одним із ініціаторів і засновників у Івано-Франківську Ботанічного саду Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, закладеного 1997 року в урочищі Дем'янів лаз. У підпорядкуванні кафедри й факультету, які очолював, знаходився природоохоронний об'єкт загальнодержавного значення – Дендрологічний парк імені Зіновія Павлика «Дружба». Діяльність останнього висвітлена в путівнику-довіднику (1998), який виданий за редакцією автора. З особистої ініціативи, при підтримці ректорату, в університеті була відкрита спеціальність «Аґрохімія і ґрунтознавство» з навчальною базою в селі П'ядики Коломийського району, де знаходиться коломийська науково-дослідна станція Івано-Франківського Інституту аґропромислового виробництва, Академії аґрарних наук України. Це була перша спеціальність з вищої освіти аґрарного спрямування в нашій області.

Двічі входив до складу спеціалізованої вченої ради Івано-Франківського технічного університету нафти і газу з захисту кандидатських дисертацій з нафтової геології. Був у складі вченої ради Прикарпатського університету імені Василя Стефаника (1998–2004), обирався членом президії обласного відділення Всеукраїнської спілки краєзнавців і президії Клубу української інтеліґенції ім. Богдана Лепкого (1992). За сумлінну і плідну працю в нафтовидобувній промисловості, а згодом в освіті відзначався урядовими та різними заохочувальними нагородами, «Відмінник освіти України».

Сам пан Володимир, дружина Надія Миколаївна Сельська (з родини Курташів), заслужений лікар України, діти Роман та Ольга – активні просвітяни, докладають усі свої знання, таланти для духовного розвитку нації.

Наталія СИНИЦЯ

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

серпень

3 СЕРПНЯ

60 років від дня народження **Ярослава Яроша** (1950), поета, члена Національної спілки письменників України, уродженця с. Королівка Коломийського району.

5 СЕРПНЯ

120 років від дня народження **Романа Горбового** (1890–1976), майстра народного ткацтва, уродженця м. Косів.

6 СЕРПНЯ

70 років від дня народження **Анатолія Онишка** (1940), перекладача й поета з Калуша, члена Національної спілки письменників України, уродженця м. Надвірна.

7 СЕРПНЯ

140 років від дня народження **Осипа Куриласа** (1870–1951), художника, січового стрільця, який бував на Прикарпатті.

55 років від дня народження **Володимира Пушкаря** (1955), поета-гумориста, автора збірки гумористичних оповідок «Кавалєрка у Нью-Йорку», уродженця с. Камінна Надвірнянського району.

9 СЕРПНЯ

80 років від дня народження **Романи Волосянко** (1930–2006), лікаря-педіатра, доктора медичних наук, професора кафедри пропедевтики дитячих хвороб Івано-Франківської державної медичної академії.

10 СЕРПНЯ

110 років від дня народження **Василя Гультая** (1900–1974), громадського діяча, який служив в УГА, уродженця с. Глушків Городенківського району.

12 СЕРПНЯ

80 років від дня народження **Ярослави Виговської** (1930), лікаря-гематолога, доктора медичних наук, професора, уродженці м. Снятин.

70 років від дня народження **Володимира Качкана** (1940), письменника, публіциста, літературознавця, академіка, доктора філологічних наук, уродженця с. Рибне Тисменицького району.

14 СЕРПНЯ

55 років від дня народження **Ольги Бабій** (1955), журналістки, поетеси, громадської діячки, уродженці м. Коломия.

20 СЕРПНЯ

115 років від дня народження **Омеляна Нижанківського** (1895–1973), піаніста, педагога і композитора, професора консерваторії в Каїрі, згодом у Швейцарії, уродженця м. Рогатин.

22 СЕРПНЯ

145 років від дня народження **Станіслава Владислава Бурси-Доленги** (1865–1947), польського композитора, дириґента, музикознавця, уродженця с-ща Обертин Тлумацького району.

125 років від дня народження **Михайла Галібея** (1885–1964), кооперативного діяча, співзасновника видавничої спілки «Діло», члена Української Національної Ради ЗУНР, уродженця с-ща Єзупіль Тисменицького району.

90 років від дня народження **Сергія Онищенка** (1920), графіка і майстра декоративно-ужиткового мистецтва.

23 СЕРПНЯ

День Національного Прапора.

75 років від дня народження **Володимира Матвіїшина** (1935), професора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, автора монографій, посібників з французької мови і літератури.

24 СЕРПНЯ

День Незалежності України.

(Далі буде)

Підготував Петро АРСЕНИЧ

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА КОЛОМИЙЦЯ

З сумом сповіщаємо, що 17 липня рідні і громадськість Калуша проводжали у вічність відомого просвітнього діяча, багаторічного члена Правління калуського міськрайонного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка МИХАЙЛА КОЛОМИЙЦЯ.

Михайло Коломиєць народився 12 серпня 1955 р. у м. Хабаровську (Росія). Український журналіст і краєзнавець. Член СЖУ (з 1986 р.), член «Просвіти» (з 1989 р.). Навчався у Копанківській восьмирічній школі Калуського району, закінчив Калуську СШ № 6 (1972), філологічний факультет Львівського університету ім. І. Франка (1984). Працював електромонтером у різних цехах ВО «Хлорвініл» (тепер – концерн «Оріана») та заводу «Нафтобурмашремонт» (тепер – ВАТ «Карпатнафтомаш»), кореспондент багатотиражки «Будівельник», міськрайонної газети «Зоря Прикарпаття», завідувач відділу калуської газети «Дзвони Підгір'я» (1990–1992), був працівником обласного телебачення «Галичина» (з 1992 р.). З грудня цього року – редактор газети «Брошнівський вісник». Мешкав у Калуші.

Михайло Коломиєць – автор багатьох публікацій на різні теми в періодиці, буклету «Степан Бандера – символ нації», книги «Історія Калуша та Калущини в датах, цифрах і цікавих фактах», у різний час опублікував кілька новел. Був ініціатором та упорядником літературно-мистецьких спецвипусків газет «Зоря Прикарпаття» та «Дзвони Підгір'я», де, зокрема, побачила світ єдина поки що збірочка поезій Б. Корвача «Горнятко води».

Своєю журналістською і просвітянською діяльністю М. Коломиєць прискорював державотворчі процеси в Україні.

«Просвіта» висловлює глибоке співчуття рідним і просвітянам Калуша з приводу передчасної втрати просвітянина-патріота.

Від імені Правління голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, заступник голови Петро АРСЕНИЧ, журналіст Богдан ВІВЧАР

Просвітяни, друзі сумують з приводу смерті колишнього інженера-технолога інструментального цеху ВАТ «Промприлад», активного члена «Просвіти» **МЕЧИСЛАВА НЕЙМАНА** (17.07.1933–20.07.2010) і висловлюють співчуття його дружині Юлії, синам та онукам.

Просвітяни АРСЕНИЧІ, КОРИТКИ, МАЛКОВИЧІ